ХАЛҚАРО ТИЗИМ

Халқаро тизим – уч қисмни ўз ичига олади.

Улар:

биринчидан, *халқаро тизим субъектлари* (давлатлар, ўз мустақиллиги учун курашаётган миллатлар; халқаро ноҳукумат ташкилотлари; давлатга хос тузилмалар; юридик ва жисмоний шахслар);

иккинчидан, *улар ўртасидаги* (юридик ва жисмоний шахслар бундан мустасно) *халқаро муносабатлар субъектлари*;

учинчидан, *халқаро ҳуқуқ* (махсус ҳуқуқий тизим)дан иборат.

Бу барча таркибий қисмлар аниқ тарихий давр билан шартланган бўлиб, ҳам бир-бири билан, ҳам умуман тизим билан ўзаро боғлиқдир.

Халқаро тизим тинчлик, халқаро хавфсизлик, барқарорликнинг мустаҳкамланишига ҳамда умуминсоний қадриятларнинг умум эътироф этилишига кўмаклашади.

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ –
МАХСУС ҲУҚУҚИЙ ТИЗИМ

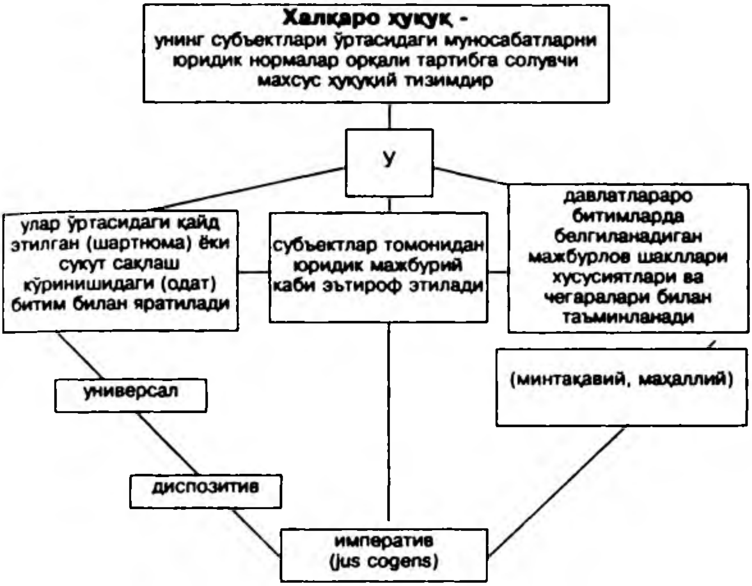

ДАВЛАТ ИЧКИ ҲУҚУҚИ БИЛАН ҚИЁСЛАНГАНДА ХАЛҚАРО ҲУҚУҚНИНГ ХУСУСИЯТЛАРИ

Фарқлаш мезонлари	**Халқаро ҳуқуқ**	**Миллий ҳуқуқ**
Тартибга солиш предмети	Халқаро ҳуқуқ субъектлари ўртасидаги муносабатлар	Давлат ички ҳуқуқи субъектлари ўртасидаги муносабатлар
Манбалари	Халқаро шартнома; халқаро урф-одат; халқаро конференциялар ва ташкилотларнинг ҳужжатлари	Норматив ҳужжат норматив шартнома; урф-одат
Субъектлар	Давлатлар; мустақиллик учун курашаётган миллатлар; халқаро ташкилотлар; давлатга хос тузилмалар; баъзан юридик ва жисмоний шахслар	Жисмоний ва юридик шахслар; давлат; маҳаллий ўзини ўзи бошқариш органлари ва бошқалар
Халқаро муносабатларда қатнашиш	Ҳуқуқ субъектлари халқаро муносабатларда мустақил равишда қатнашадилар, халқаро ҳуқуқ нормаларини яратадилар, ижро этадилар, жорий этилишини таъминлайдилар	Ҳуқуқ субъектлари давлатнинг юридик мақоми остида бўлади
Нормаларни яратиш усули	Субъектлар битими	Бир томонлама давлат-ҳокимлик фаолияти
Нормаларга риоя қилинишини таъминлаш	Субъектларнинг ўзлари томонидан	Давлат органлари томонидан

ХАЛҚАРО МУНОСАБАТЛАР

ХАЛҚАРО МУНОСАБАТЛАРНИНГ АСОСИЙ БЕЛГИЛАРИ ВА КЛАССИФИКАЦИЯСИ

Халқаро муносабатлар

- АСОСИЙ БЕЛГИЛАРИ
  - Тинчликни таъминлаш
  - Халқаро муносабатларнинг кенгайиши
  - Илмий-техник тараққиёт ролининг ўсиши
  - Хўжалик ҳаёти байналминаллашувининг кучайиши
  - Халқаро ташкилотлар ролининг ўсиши
  - Тинчлик, ядро урушининг олдини олиш, қуролсизланиш муаммосининг алоҳида аҳамияти
  - Халқаро ҳуқуқ ролининг ўсиши
  - Давлатлар ҳамкорлигини мустаҳкамлаш
- КЛАССИФИКАЦИЯСИ
  - Давлатлараро муносабатлар
  - Нодавлат тусидаги давлатлараро муносабатлар
  - Мазмунан давлатнинг ички ваколатига кирувчи, бироқ халқаро ҳуқуқий тартибга солиш соҳасига киритилган давлат ички муносабатлари давлатлараро муносабатлар

ХАЛҚАРО МУНОСАБАТЛАР ТУРЛАРИ

ХАЛҚАРО-ҲУҚУҚИЙ ТАРТИБГА СОЛИШ МЕХАНИЗМИ

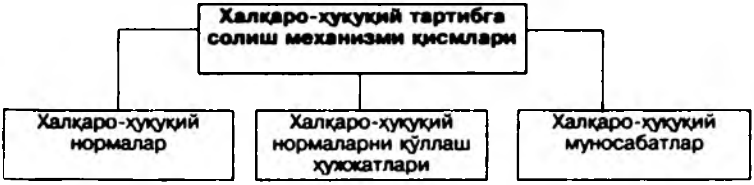

ДАВЛАТЛАРНИНГ ХАЛҚАРО ҲАМЖАМИЯТИ МАЗМУНИ

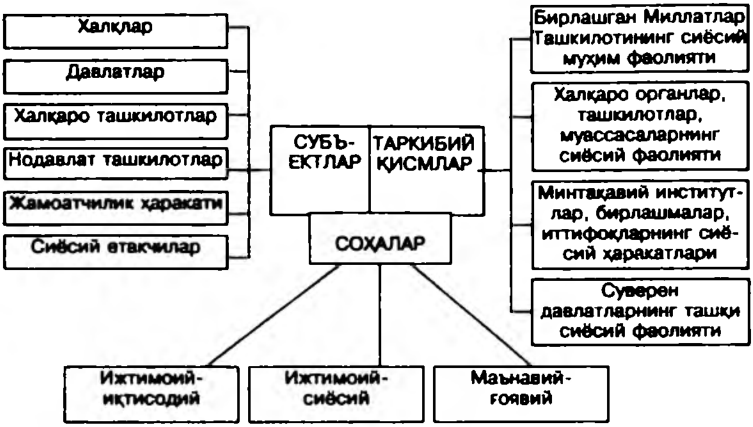

ДАВЛАТЛАР ХАЛҚАРО ҲАМЖАМИЯТИНИНГ ХУСУСИЯТЛАРИ

Давлатлар халқаро ҳамжамиятининг хусусиятлари

- Инқилобий ва тадрижий асосларнинг чамбарчас боғланиб кетиши
- Онгли чиқишлар ва стихияли ҳаракатларнинг бирга қўшилиши
- Дунёдаги жараёнларнинг муқобил характери
- Иқтисодий омиллар билан белгиланган шароитда нисбий мустақиллик
- Сиесатни амалга оширишда ижтимоий-сиёсий кучларнинг шакллари, воситалари ва усулларининг хилма-хиллиги
- Шахснинг давлатдан ва давлатнинг шахсдан бегоналашувини енгиб ўтиш учун шарт-шароитларнинг мавжудлиги
- Қарама-қарши анъаналар ва асослар: давомийлик ва янгилик, йўналганлик ва олдиндан билиб бўлмаслик, барқарорлик ва ўзгарувчанлик
- Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ҳозирги дунёдаги жараёнларнинг йирик марказидир

ХАЛҚАРО НОРМАТИВ ТИЗИМ

ХАЛҚАРО ВА МИЛЛИЙ ҲУҚУҚ НИСБАТИ НАЗАРИЯСИ

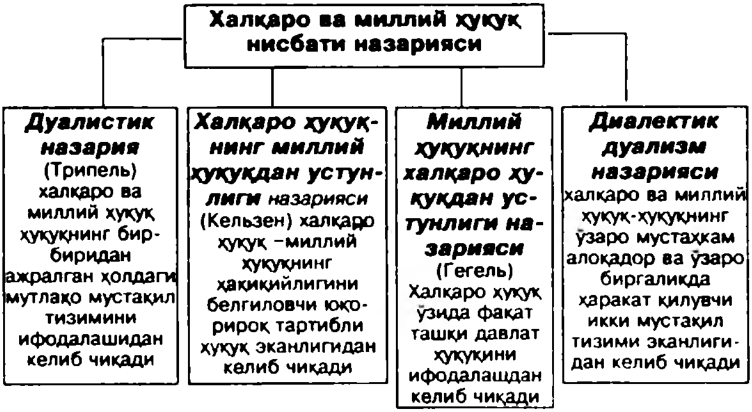

ХАЛҚАРО ОММАВИЙ ҲУҚУҚ (ХОҲ) ВА ХАЛҚАРО ХУСУСИЙ ҲУҚУҚ (ХХҲ)НИНГ ЎЗАРО ТАЪСИРИ

Ўзаро алоқадорлик

- Бир хилда йўналганлик
- Халқаро муносабатларни тартибга солади
  - ↓ Умумий асослар
- Халқаро оммавий ҳуқуқ асосий принципларининг халқаро шахсий ҳуқуқ таъминотида ўзгариши
  - ↓ Давлатларнинг тан олиши
- Халқаро хусусий ҳуқуқ масалалари бўйича халқаро шартномаларнинг халқаро оммавий ҳуқуқ принципларига зид эмаслиги
- Турли соҳаларда халқаро ҳамкорлик учун ҳуқуқий шарт-шароитлар яратишнинг умумий мақсадлари

ХОҲ	Фарқлаш	ХХҲ
Давлат, давлатга хос тузилмалар ва бошқалар	СУБЪЕКТЛАР	Жисмоний, юридик шахслар, давлатлар
Давлатлараро муносабатлар	ОБЪЕКТЛАР	Халқаро хусусий ҳуқуқий (фуқаролик, оила, меҳнат ва бошқа) муносабатлар
Халқаро шартнома, халқаро урф-одат ва бошқалар	МАНБАЛАР	Миллий қонунчилик, халқаро шартномалар, савдо урф-одатлари ва бошқалар
Давлатларнинг ихтиёрий келишуви	ТАРТИБГА СОЛИШ УСУЛИ	Манфаатлар зидлигининг бартараф этилиши
Халқаро ҳуқуқий келишув	ЖАВОБГАРЛИК	Фуқаролик-ҳуқуқий
Глобал (барча давлатлар ва халқаро ҳуқуқнинг бошқа субъектлари)	АМАЛ ҚИЛИШ СОҲАСИ	Миллий (ҳар бир давлатнинг ўз ХХҲ)

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ НОРМАЛАРИ

Халқаро ҳуқуқ нормалари – сифат жиҳатидан ўзига хослиги билан фарқ қилувчи, кўпроқ ёки камроқ алоҳида ажратилган муносабатларни тартибга солувчи халқаро-ҳуқуқий нормалар ва институтлар йиғиндиси.

Халқаро ҳуқуқ нормалари

- Халқаро ҳуқуқий субъект ҳуқуқи
- Халқаро шартномалар ҳуқуқи
- Халқаро ташкилотлар ҳуқуқи
- Халқаро конференциялар ва кенгашлар ҳуқуқи
- Халқаро хавфсизлик ҳуқуқи
- Халқаро инсонпарварлик ҳуқуқи
- Дипломатия ва консуллик ҳуқуқи
- Халқаро денгиз ҳуқуқи
- Халқаро ҳаво ҳуқуқи
- Халқаро коинот ҳуқуқи
- Халқаро жиноят ҳуқуқи
- Қуролли можаролар ҳуқуқи
- Халқаро иқтисодиёт ҳуқуқи
- Халқаро экология ҳуқуқи
- Инсон ҳуқуқлари халқаро ҳуқуқи

ҲОЗИРГИ ЗАМОН ЖАҲОН СИЁСАТИ

ҲОЗИРГИ ДАВРНИНГ УМУМБАШАРИЙ МУАММОЛАРИ

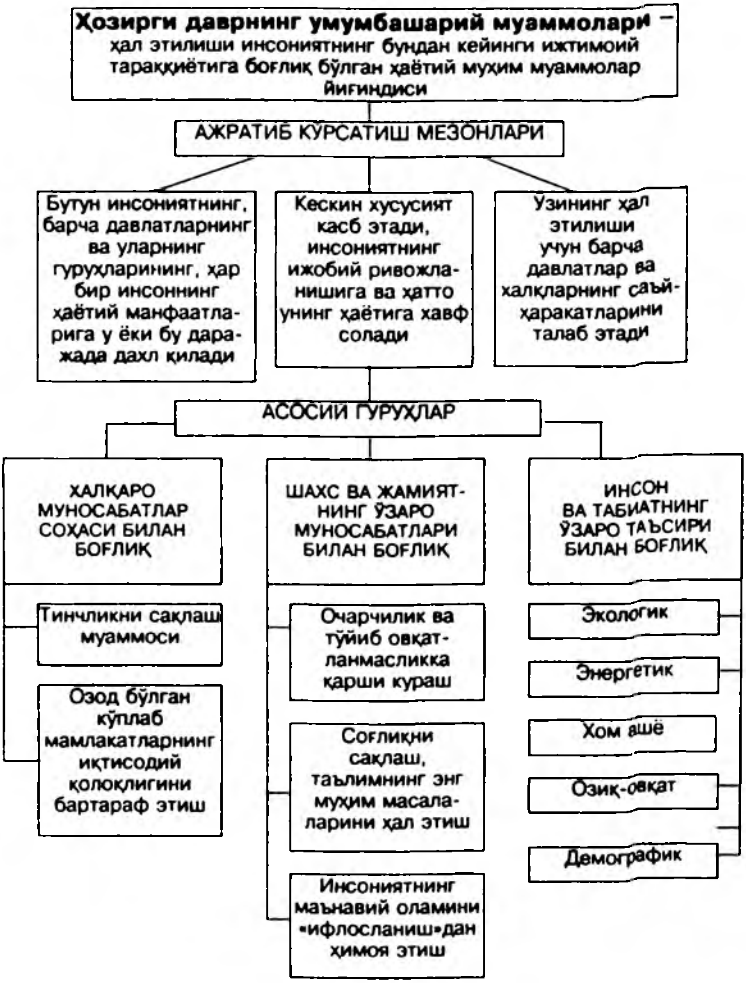

ҲОЗИРГИ ЗАМОН УМУМБАШАРИЙ МУАММОЛАРИ

ТАШҚИ СИЁСАТ

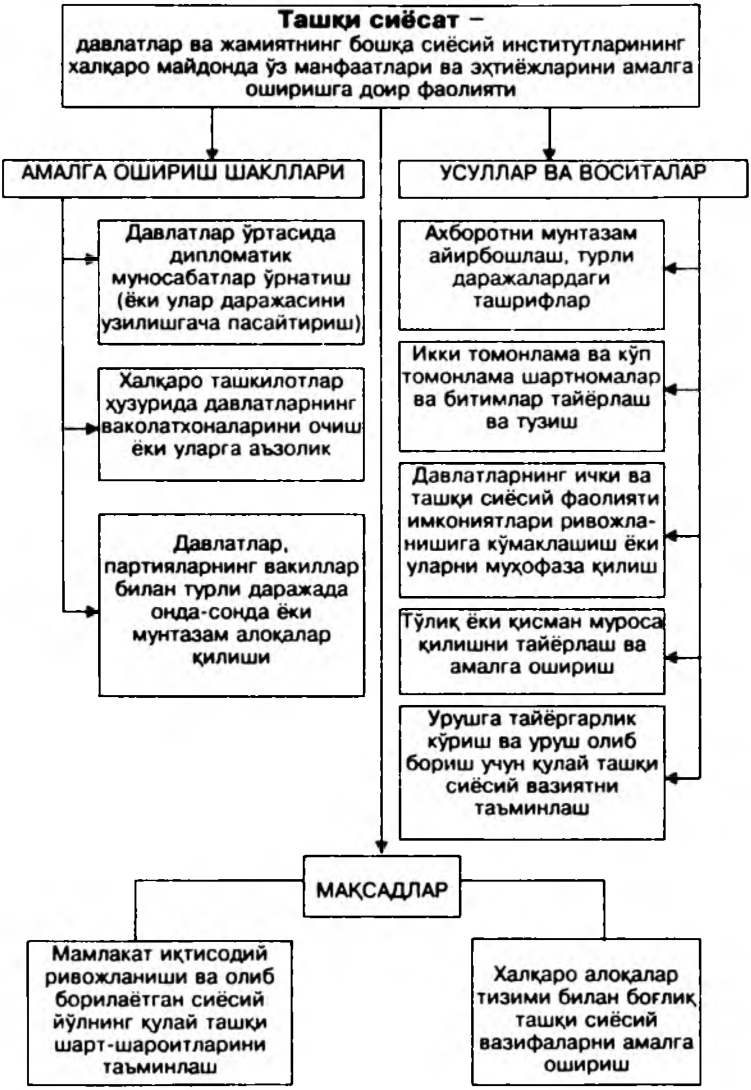

ДАВЛАТНИНГ ТАШҚИ СИЁСАТИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ ВА АМАЛГА ОШИРИШ

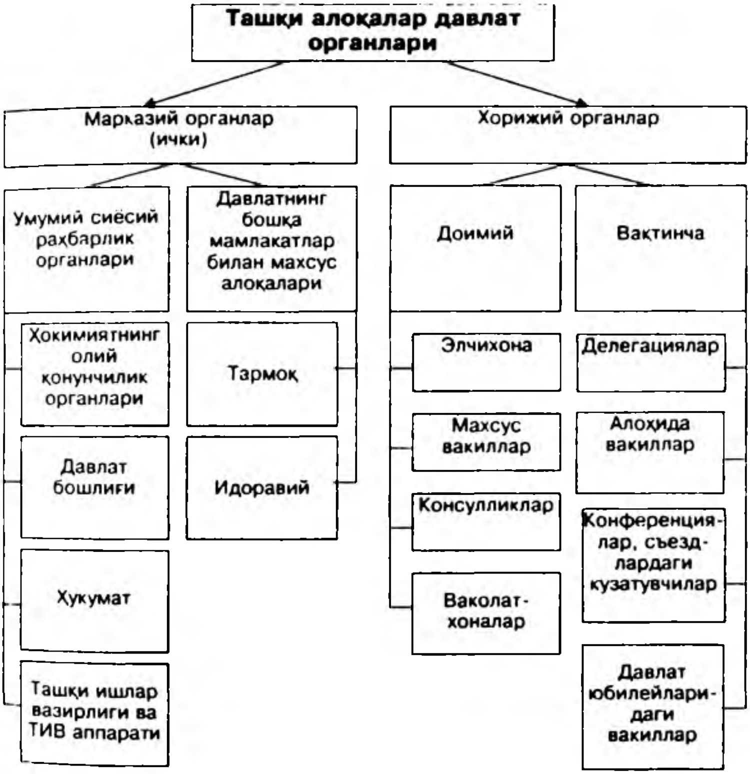

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ ТАРИХИ

Қадимги Греция, Миср, Вавилон, Ҳиндистон, Хитой, Қадимги Рим, Оссурия, Хатб подшолиги ва бошқалар

Қадимги дунёнинг халқаро ҳуқуқи

Ўрта асрлар халқаро ҳуқуқи

Янги давр халқаро ҳуқуқи

Ҳозирги замон халқаро ҳуқуқи

Ҳозирги замон халқаро ҳуқуқининг хусусиятлари

ХОРИЖИЙ ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ ТАЪЛИМОТИНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ

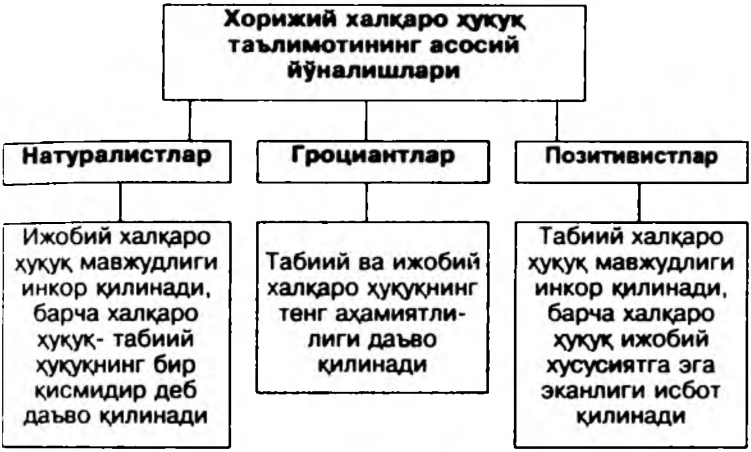

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ НОРМАЛАРИНИ ЯРАТИШ ЖАРАЁНИ

Халқаро ҳуқуқ нормалари, одатда, икки босқичда яратилади:

1 2

Халқаро ҳуқуқ субъектларининг иродасини ҳуқуқий муносабатлар қатнашчилари хулқ-атвори жиҳатидан келишиш.

Хулқ-атвор қоидалари мажбурийлигига юридик розилик бериш.

Халқаро ҳуқуқнинг императив нормалари (jus cogens) уч босқичда яратилади:

1 2 3

Халқаро ҳуқуқ субъектларининг иродасини ҳуқуқий муносабатлар қатнашчилари хулқ-атвори жиҳатидан келишиш.

Халқаро ҳуқуқ субъектлари иродасини келишиш шундаки, хатти-ҳаракатларнинг ушбу қоидаси халқаро ҳуқуқнинг бошқа нормаларига нисбатан юқори юридик кучга эга бўлади.

Хулқ-атвор қоидалари мажбурийлигига юридик розилик бериш.

ХАЛҚАРО-ҲУҚУҚИЙ НОРМА ТУЗИЛИШИ

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ НОРМАЛАРИНИНГ ТУРЛАРИ

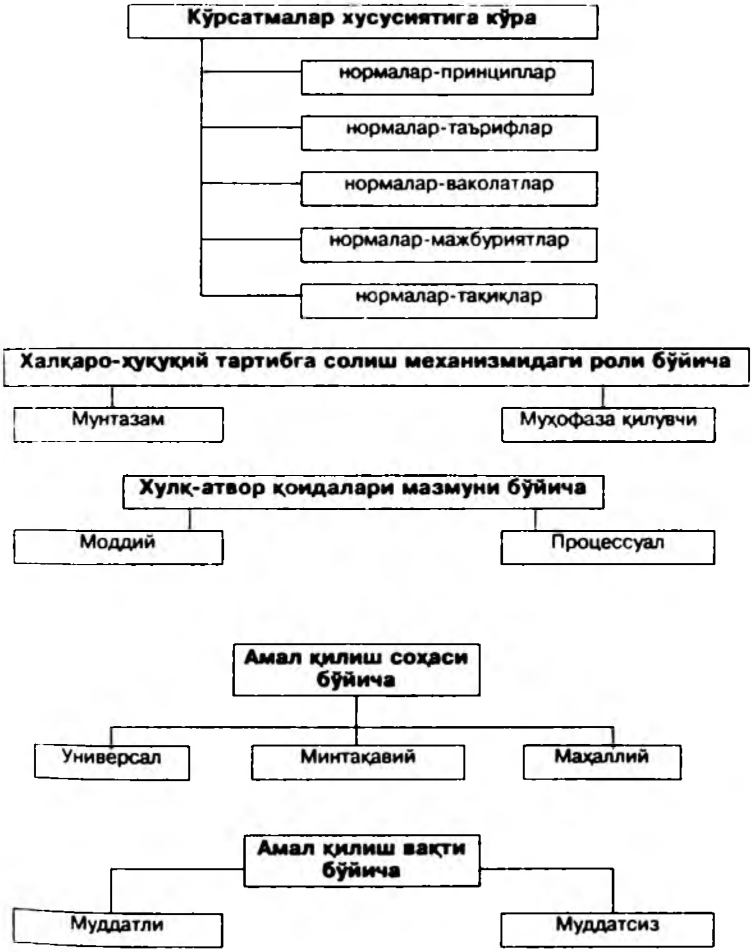

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ НОРМАЛАРИ ИЕРАРХИЯСИ

Халқаро соҳада. Давлат ички ҳуқуқидан фарқ қилган ҳолда оммавий ҳуқуқ нормалари иерархияси у ёки бу нормани қабул қилган органнинг қоидасига эмас, балки нормаларнинг ўзининг хусусиятига асосланган.

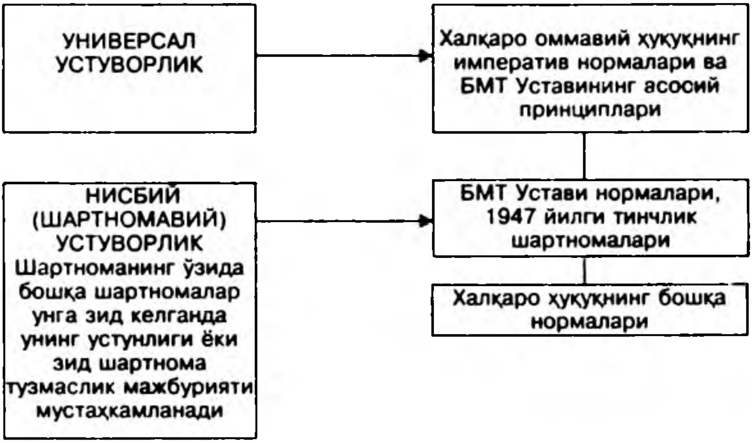

Давлат ички соҳасида халқаро ҳуқуқнинг нормаларини қўллаш устунлиги давлат номидан шартнома тузган органнинг қоидасига боғлиқ бўлади.

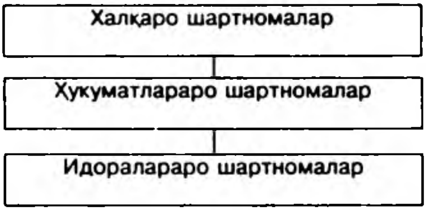

МИЛЛИЙ ҲУҚУҚДА ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ НОРМАЛАРИНИНГ ҚЎЛЛАНИЛИШИ

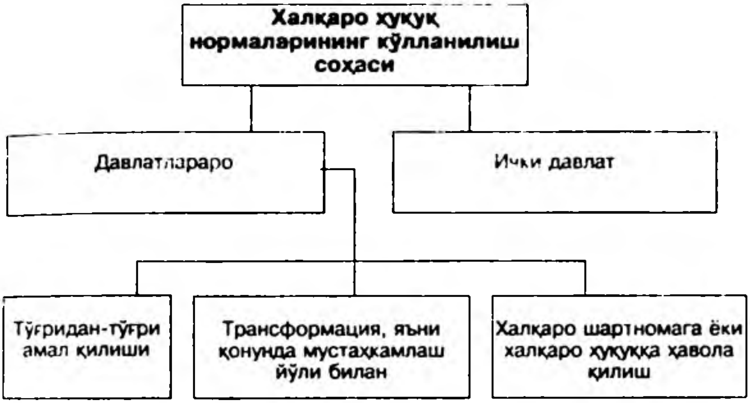

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ МАНБАЛАРИ

Суд низоларни халқаро ҳуқуқ асосида ҳал этар экан, қуйидагиларни қўллайди:

1) низолашув давлатлар томонидан эътироф этиладиган халқаро конвенциялар;
2) ҳуқуқий норма сифатида эътироф этиладиган умумий амалиётнинг исботи сифатида халқаро урф-одат;
3) цивилизацияли миллатлар ҳуқуқининг умумий принциплари;
4) ҳуқуқий нормаларни аниқлаш учун ёрдамчи восита сифатида мутахассисларнинг суд қарорлари ва таълимотлари (БМТ Халқаро Суди Статутининг 38-моддаси).

4-мавзу. ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ СУБЪЕКТЛАРИ

Халқаро ҳуқуқ субъектлари – ҳеч кимнинг юридик мақоми остида бўлмаган, мустақил халқаро ҳаракатларга, халқаро ҳуқуқ нормаларини яратишга, бажаришга ва ижросини таъминлашга, юридик лаёқатга эга бўлган халқаро муносабатлар иштирокчилари.

Халқаро ҳуқуқий муносабатлар субъектларига, халқаро ҳуқуқ субъектлари, белгиланган ҳолатларда – жисмоний шахслар ва корхоналар киради. Халқаро ҳуқуқ субъектлари – халқаро ҳуқуқ билан белгиланган ҳуқуқлар ва мажбуриятларга эга бўлган халқаро муносабатлар иштирокчиларидир.

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ СУБЪЕКТЛАРИ

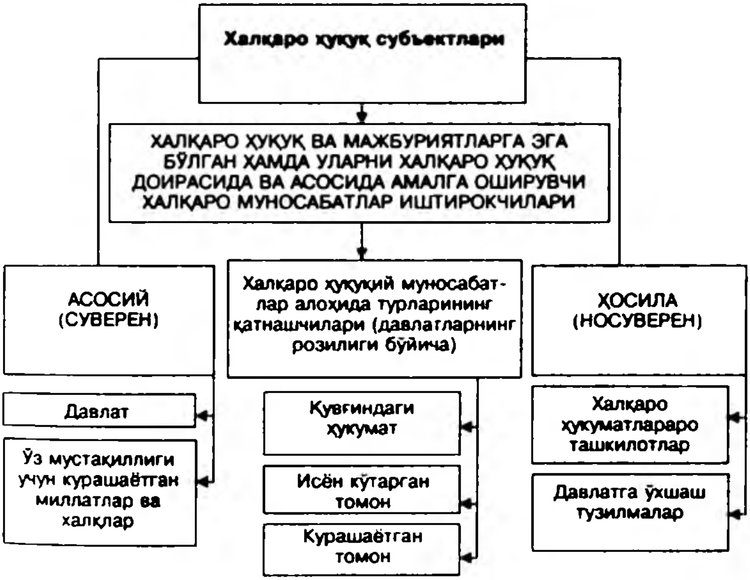

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ СУБЪЕКТЛАРИНИНГ ҲУҚУҚ ВА МАЖБУРИЯТЛАРИ ТУРЛАРИ

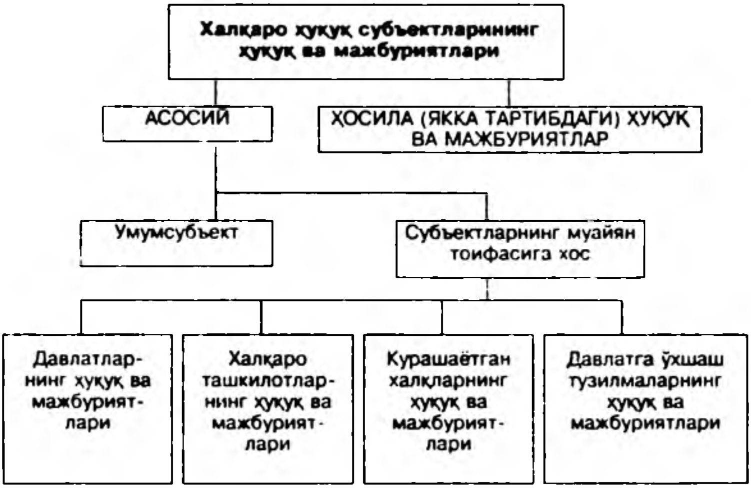

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚДА ТАН ОЛИШ

Халқаро-ҳуқуқий тан олиш – шундай институтки, унинг асосида мавжуд давлатлар ёки халқаро пайдо бўлган субъектлар билан расмий ёки норасмий, тўла ёки қисман муносабатлар ўрнатилади

ТАН ОЛИШ НАЗАРИЯСИ

- Халқаро ҳуқуқнинг янги субъекти пайдо бўлганда давлатнинг тан олиш актида ҳал қилувчи аҳамият касб этувчи *конститутив*
- *Декларатив*, унга мувофиқ тан олиш халқаро ҳуқуқнинг янги субъекти пайдо бўлганлигини қайд этади ва у билан алоқаларни амалга оширишни енгиллаштиради

ТАН ОЛУВЧИЛАР

- Давлат
- Ҳукумат
- Қувғиндаги ҳукумат
- Урушаётган ва исёнчи томонлар
- Қаршилик кўрсатиш ва миллий озодлик ташкилотлари

ТАН ОЛИШ УСУЛЛАРИ

- Дипломатик муносабатлар ўрнатиш
- Шартнома тузиш
- Дипломатик нота жўнатиш
- Консуллик муносабатлари ўрнатиш ва бошқалар

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚДА ТАН ОЛИШ ТУРЛАРИ

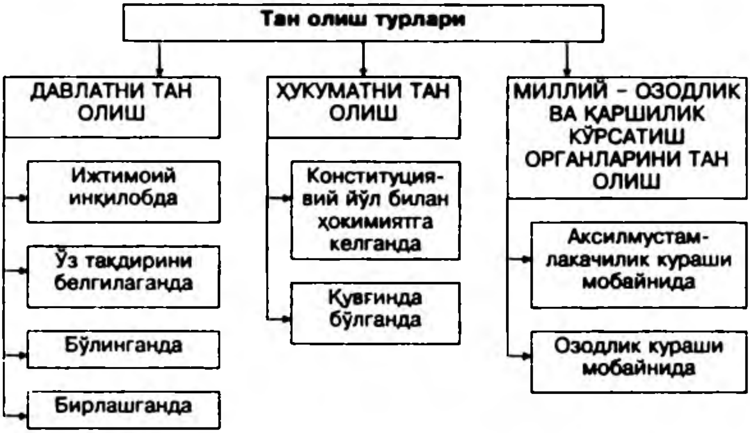

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚДА ТАН ОЛИШ ШАКЛЛАРИ ВА УСУЛЛАРИ

Тан олишнинг юридик аҳамияти – янги субъектнинг асосий ҳуқуқларини амалга оширишга ёрдам бериш.

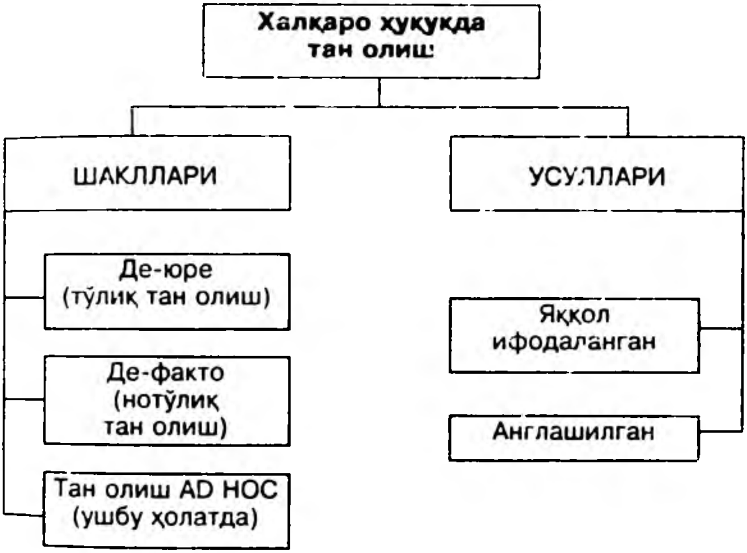

Тан олишнинг юридик аҳамияти – янги субъектнинг асосий ҳуқуқларини жорий этишга таъсир кўрсатиш

ДАВЛАТНИНГ ҲУҚУҚИЙ ВОРИСЛИГИ

Давлатнинг ҳуқуқий ворислиги – янги давлатнинг пайдо бўлиши, бир давлатнинг иккинчиси таркибига кириши, давлатларнинг бўлиниши ва ҳоказолар билан боғлиқ ҳолда ҳуқуқ ва мажбуриятларнинг бир давлатдан иккинчисига ўтиши

ДАВЛАТ ҲУҚУҚИЙ ВОРИСЛИГИНИНГ ПАЙДО БЎЛИШ АСОСЛАРИ

- Икки ёки бир неча давлатнинг биттага бирлашиши
- Мустамлака ўрнида давлатнинг пайдо бўлиши
- Мураккаб давлатнинг 2-3 янги давлатга парчаланиши
- Мавжуд давлатдан ажралиб чиққан ҳудуд қисмида давлатнинг пайдо бўлиши

Ҳуқуқий ворисликни кодификациялаш

- 1978 ЙИЛГИ КОНВЕНЦИЯ
- 1983 ЙИЛГИ КОНВЕНЦИЯ

ҲУҚУҚИЙ ВОРИСЛИКНИНГ ПАЙДО БЎЛИШ СУБЪЕКТЛАРИ

- Ижтимоий инқилоб
- Янги давлатларнинг пайдо бўлиши
- Давлатларнинг бирлашиши ёки бўлиниши
- Бир қисм ҳудуднинг берилиши

ҲУҚУҚИЙ ВОРИСЛИК ОБЪЕКТЛАРИ

- Халқаро шартномаларга нисбатан (шартномаларга нисбатан давлатлар ҳуқуқий ворислиги тўғрисидаги 1978 йилги Вена Конвенцияси)
- Давлат мулки, архивлар ва қарзларга нисбатан (давлат мулки, давлат архивлари ва давлат қарзларига нисбатан давлатларнинг ҳуқуқий ворислиги тўғрисида 1983 йилги Конвенция)
- Халқаро ташкилотлардаги аъзоликка нисбатан

ҲУҚУҚИЙ ВОРИСЛИК ТУРЛАРИ

Ҳуқуқий ворислик турлари

СУБЪЕКТЛАР БЎЙИЧА

- Янги мустақил давлатлар
- Бирлашиш ёки бўлиниш натижасида пайдо бўлган давлатлар
- Шартнома бўйича бир давлат ҳудуди қисмини бошқасига беришда
- Ташкилотлар ўртасида

ОБЪЕКТЛАР БЎЙИЧА

- Ҳудуд
- Аҳоли
- Шартномалар ва бошқа норматив ҳужжатлар
- Давлат мулки, қарзлари ва архивлари
- Халқаро ташкилотлардаги аъзолик
- Бошқалар

АМАЛ ҚИЛИШ МУДДАТИ БЎЙИЧА

- Доимий
- Вақтинча

ҲУҚУҚ ВА МАЖБУРИЯТЛАРИ ҲАЖМИ БЎЙИЧА

- Тўла ҳажмда
- Қисман

ҲУҚУҚИЙ ВОРИСЛИККА КИРИШ УСУЛИ БЎЙИЧА

- Ҳуқуқий ворислик ҳақида хабар бериш
- Ратификация қилиш, қабул қилиш ёки тасдиқлаш шарти билан
- Зўравонлик билан (инқилоб ёки миллий-озодлик кураши натижасида)
- Ихтиёрий (шартнома асосида)

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚНИНГ АСОСИЙ ПРИНЦИПЛАРИ

Халқаро ҳуқуқнинг асосий принциплари - халқаро ҳуқуқ субъектларининг универсал, умум эътироф этган, умуммажбурий, асос бўлувчи хулқ-атвор қоидалари, юқори юридик кучга эга бўлган халқаро ҳуқуқ нормалари

Ҳозирги замон халқаро ҳуқуқининг асосий принциплари 1945 йили БМТ Уставида, 1970 йили Давлатлар ўртасидаги дўстона муносабатлар ва ҳамкорликка тегишли халқаро ҳуқуқ принциплари тўғрисидаги Декларациясида, 1975 йили Европада Хавфсизлик ва Ҳамкорлик Кенгашининг Якунловчи ҳужжатида, шунингдек, БМТ, ЕХҲКниг бошқа ҳужжатларида, анжуманлар ва битимларда мустаҳкамланди, эълон қилинди ва кенг талқин этилди.

Халқаро ҳуқуқнинг асосий принциплари инсоният жамияти тараққиётининг муайян босқичларида пайдо бўлди ва ривожланди (масалан, халқаро мажбуриятларни виждонан бажариш принципи Қадимги дунёданоқ пайдо бўлган эди), ҳар бир даврда янги мазмун билан бойиди, ҳозир эса аниқ ифодаланган умуминсоний йўналишга эга.

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚНИНГ АСОСИЙ ПРИНЦИПЛАРИ

Халқаро ҳуқуқ принциплари

- Куч ишлатмаслик ва куч ишлатиш билан таҳдид қилмаслик
- Халқаро низоларни тинч йўл билан ҳал қилиш
- Ички ишларга аралашмаслик
- Давлатларнинг БМТ Уставига мувофиқ ҳамкорлик қилиш мажбурияти
- Тенг ҳуқуқлилик ва халқларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаши
- Суверен тинчлик
- Халқаро мажбуриятларни виждонан бажариш
- Чегараларнинг дахлсизлиги
- Давлатларнинг ҳудудий яхлитлиги
- Инсон ҳуқуқларини ҳурмат қилиш

Дастлабки беш принцип Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Уставида мустаҳкамланган (1945 й.) . Уларнинг мазмуни БМТ Уставига мувофиқ (1970 й.) Давлатлар ўртасидаги дўстона муносабатлар ва ҳамкорликка тегишли Халқаро ҳуқуқ принциплари тўғрисидаги Декларацияда батафсил баён қилинди.

Асосий принциплар ЕХҲКнинг Якунловчи ҳужжатида (Хельсинки, 1975 й.) янада ривожлантирилган.

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ АСОСИЙ ПРИНЦИПЛАРИ ТИЗИМИ

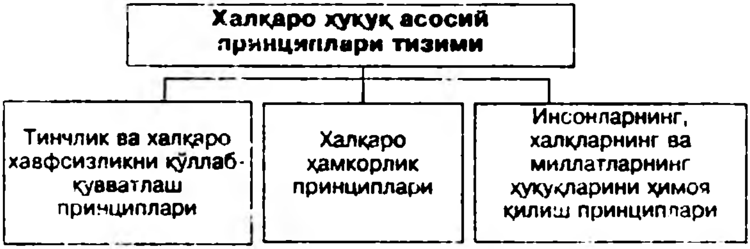

ТИНЧЛИК ВА ХАЛҚАРО ХАВФСИЗЛИКНИ ТАЪМИНЛАШНИНГ АСОСИЙ ПРИНЦИПЛАРИ

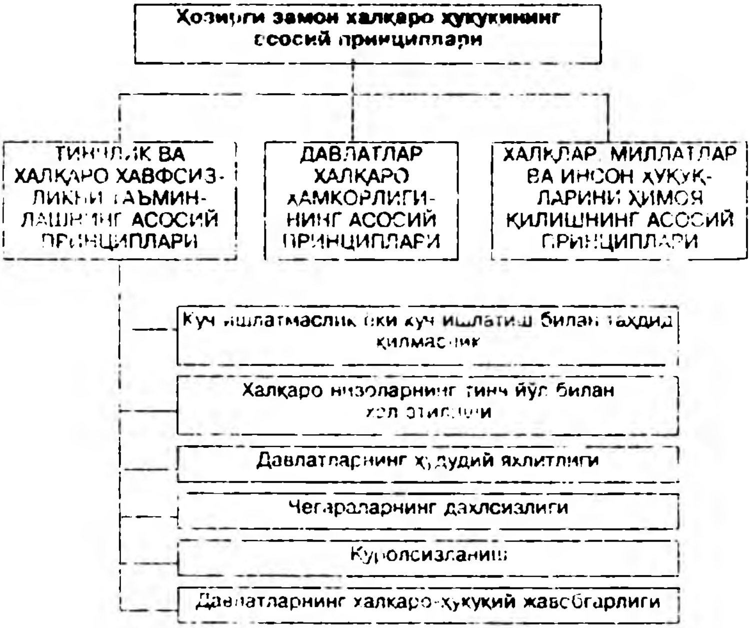

ИНСОН, ХАЛҚЛАР ВА МИЛЛАТЛАРНИНГ ҲУҚУҚЛАРИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШНИНГ ПРИНЦИПЛАРИ

Инсон, халқлар ва миллатларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилишнинг асосий принциплари

- Халқлар ва миллатларнинг тенг ҳуқуқлилиги ва ўз тақдирини ўзи белгилаши
- Инсон асосий ҳуқуқ ва эркинликларини ҳурмат қилиш

Инсон ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш – давлатнинг демократиклиги кўрсаткичи

ДАВЛАТЛАР ХАЛҚАРО ҲАМКОРЛИГИНИНГ АСОСИЙ ПРИНЦИПЛАРИ

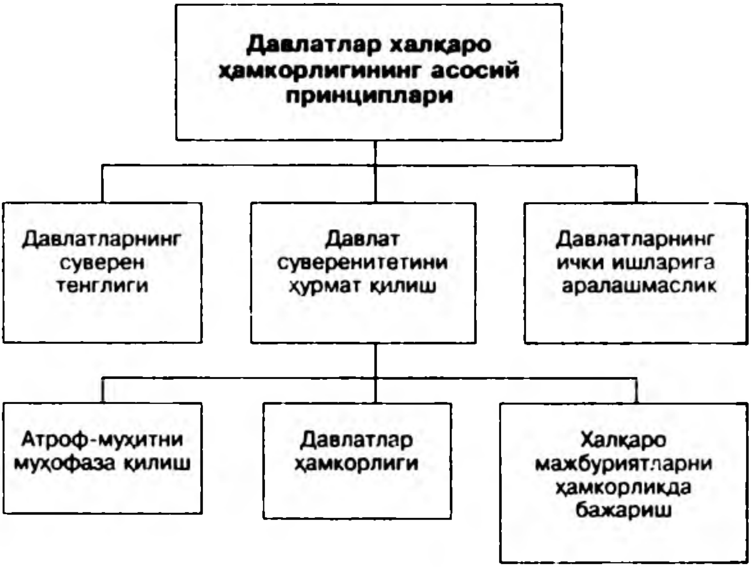

6-мавзу. ХАЛҚАРО ҲУҚУҚДА ҲУДУД ВА БОШҚА МАКОНЛАР

Ҳозирги замон халқаро ҳуқуқида ҳудуд сўзи орқали кенг маънода қуруқлик ва сув юзаси, ер ости ва ҳаво бўшлиғи билан бирга олганда бутун ер юзаси тушунилади.

Халқаро муносабатларда ҳудуднинг аҳамияти жуда катта, чунки у фақат макон бўлиб қолмай, балки алоҳида олганда ҳар бир давлатнинг ва умуман инсониятнинг яшаш муҳити ва мавжуд бўлишининг моддий базаси ҳисобланади.

Цивилизациянинг ривожланиши фақат қуруқликдаги макондан жадал фойдаланишгагина эмас, балки миллий ҳудудлардан ташқаридаги ҳаво бўшлиғининг очиқ денгизи, Арктика ва Антарктидадан, шунингдек космик фазодан, Ойдан ва бошқа осмон жисмларидан фойдаланишга олиб келди.

Буларнинг ўзлаштирилиши барча давлатлар ва халқларнинг умумий фойдаланишидаги ҳудудларнинг халқаро-ҳудудий режимини ҳосил қилувчи нормалар пайдо бўлишига олиб келди.

ҲУДУД ТУРЛАРИ

ДАВЛАТ СУВЕРЕНИТЕТИ ОСТИДАГИ ҲУДУД

ДАВЛАТ ҲУДУДИНИНГ ТАРКИБИЙ ҚИСМИ

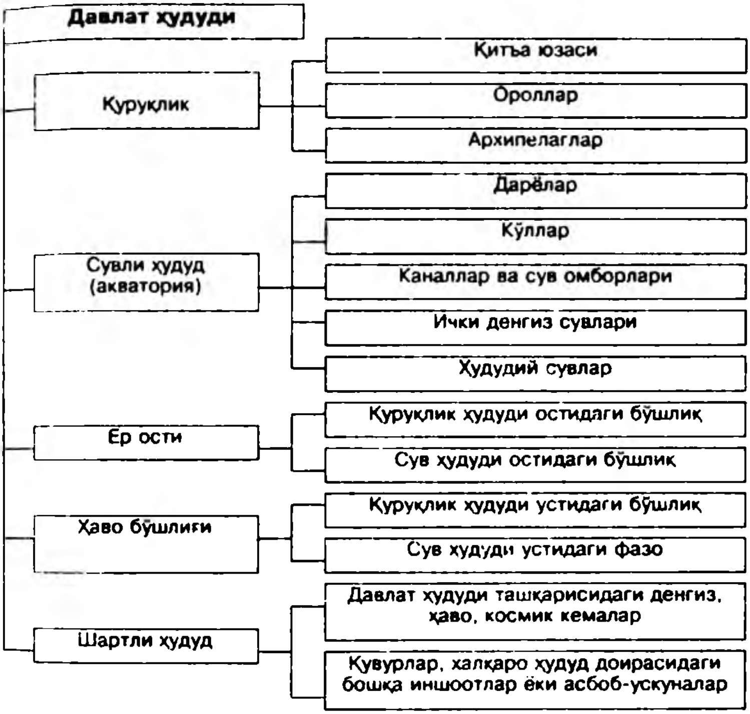

ДАВЛАТНИНГ ҲУДУДИЙ УСТУНЛИГИ

Давлатнинг ҳудудий устунлиги

БЕЛГИЛАРИ

- Мазкур давлат ҳокимияти унинг ҳудудидаги барча жисмоний ва юридик шахсларга нисбатан юқори ҳисобланади
- Давлат ҳудудида исталган бошқа давлатнинг оммавий ҳокимияти фаолияти истисно қилинади
- Давлатнинг олий ҳокимияти қонунчилик, ижроия , маъмурий ва суд соҳаларида давлат органлари тизими билан амалга оширилади
- Давлат ўз ҳудуди доирасида шахсларга нисбатан башарти халқаро шартномада ўзгача ҳол назарда тутилмаган бўлса, қонунга мувофиқ барча маъмурий мажбурлов воситаларини қўллайди
- Давлатнинг юридик мақоми унинг ҳудудидан ташқарида фақат очиқ денгиздаги ўз ҳарбий кемаларига, ҳудуддан ташқаридаги ҳаво кемаларига ҳамда коинот объектлари ва уларнинг экипажларига нисбатан амал қилиши мумкин
- Давлатни унга тегишли ҳудудлан, тегишли табиий ресурслардан ҳеч ким зўрлаб маҳрум қилишга ва давлат чегараларини ўзгартиришга ҳақли эмас
- Ердан ва давлатнинг ер ости бойликларидан бошқа давлатлар ва уларнинг вакиллари ҳудудий суверенининг розилигисиз саноат мақсадларида фойдаланиши мумкин эмас

ҲУДУДНИ УЗАЙТИРИШ УСУЛЛАРИ

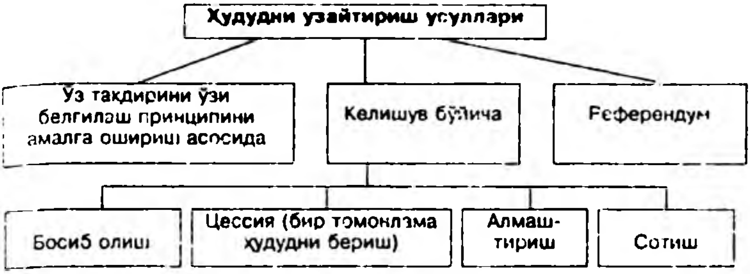

ДАВЛАТ ЧЕГАРАСИ, ТАСНИФИ, ТАРТИБИ

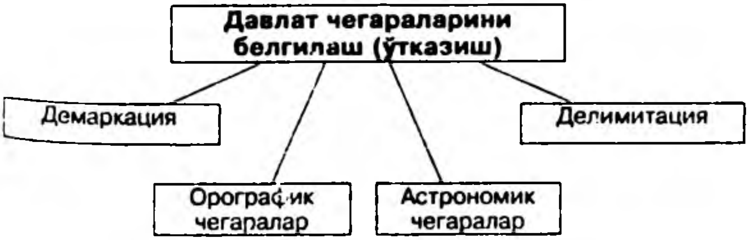

ХАЛҚАРО ҲУДУДЛАР

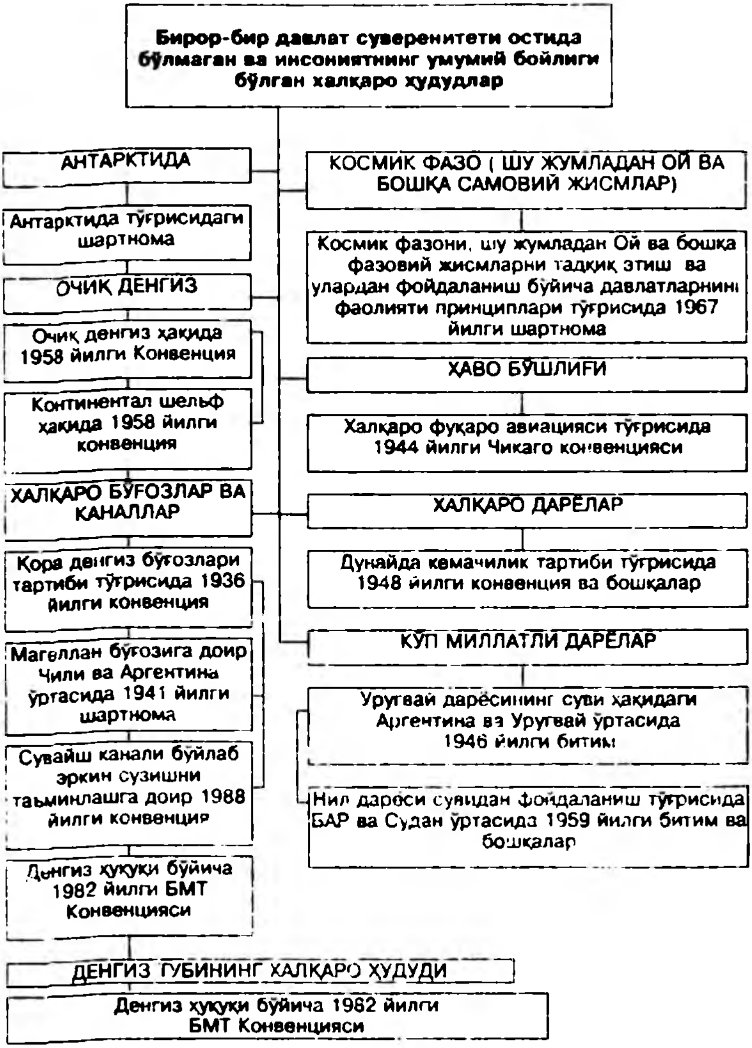

АРАЛАШ ТАРТИБЛИ ҲУДУДЛАР

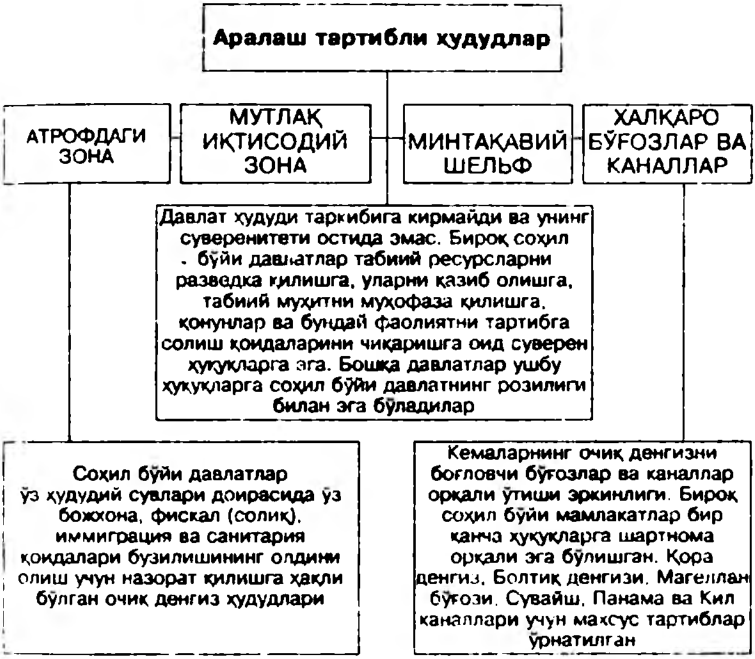

Тегишли давлатлар (Россия Федерацияси, АҚШ, Канада, Дания ва Норвегия) қирғоқларига туташиб кетувчи Арктика ҳудудлари ушбу мамлакатлар учун катта иқтисодий ва стратегик аҳамиятга эга. Жумладан, Шимолий Муз океани соҳил денгизлари (орқали) Шимолий денгиз йўли – Россиянинг ички сув йўлларидан ўтади, у ҳозирги пайтда хорижий кемаларнинг ўтиши учун очиқ (лоцман ўтказиши шарти билан).

Антарктиданинг халқаро-ҳуқуқий тартиби 1959 йилги Антарктида тўғриси-даги шартнома, шунингдек, ушбу қитъанинг жонли ва минерал ресурсларига тегишли бўлган бошқа шартномалар билан тартибга солинади.

Халқаро дарёлар – икки ёки ундан кўп давлат ҳудудидан оқиб ўтадиган ва уларга нисбатан тегишли халқаро шартномалар мавжуд бўлган дарёлардир. Уларнинг халқаро-ҳуқуқий тартиби манфаатдор давлатлар ўртасидаги шартномалар билан белгиланади.

АРКТИКА СОҲИЛЛАРИ

ҲОЗИРГИ ЗАМОН ХАЛҚАРО ҲУҚУҚИДА АҲОЛИ

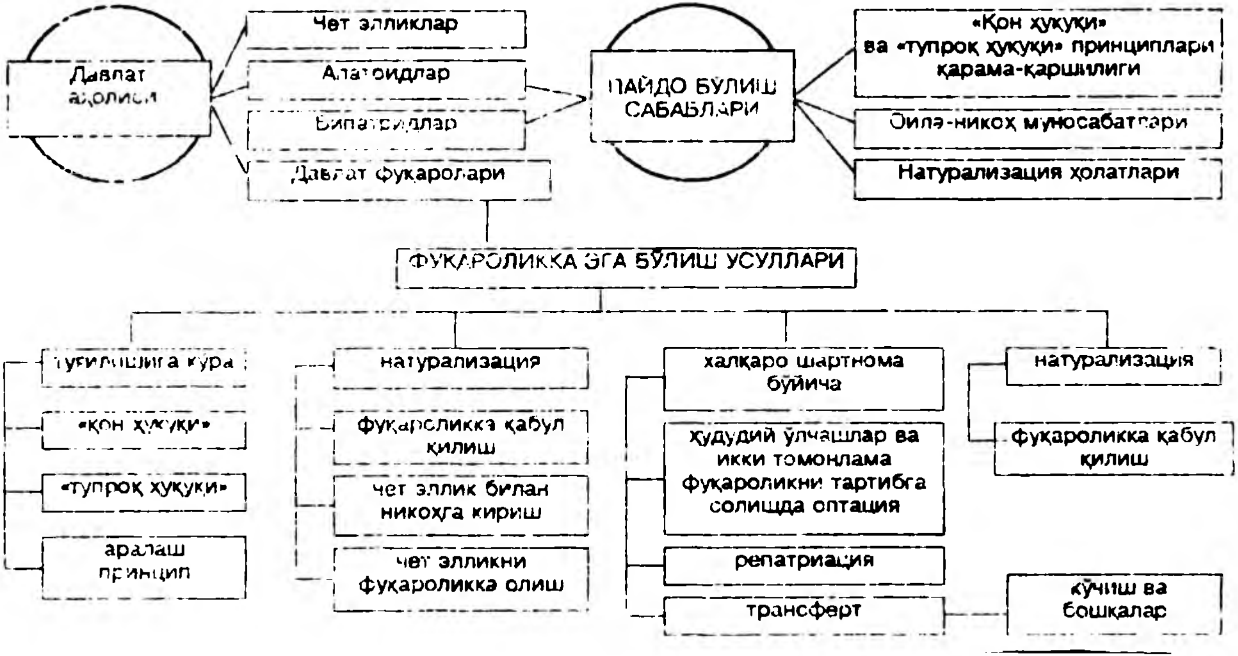

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ФУҚАРОЛИГИ

Ўзбекистон Республикаси фуқаролиги

ФУҚАРОЛИКНИ ОЛИШ

- Ўзбекистон Республикасида доимий яшовчи собиқ СССРнинг барча фуқаролари уни тан олишлари натижасида «Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги тўғрисида»ги қонун кучга кирган кунда (ноль варианти)
- Туғилган жойидан, Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги яшаш жойларидан қатъи назар, Ўзбекистон Республикаси фуқароларидан, номаълум ота-оналардан туғилганлар ва бошқалар
- Эр ёки хотини ёхуд ота-оналари Ўзбекистон Республикаси фуқароси ҳисобланган собиқ СССРнинг собиқ фуқароларини, Ўзбекистон собиқ фуқароларининг болаларини рўйхатдан ўтказиш тартиби
- Собиқ совет фуқаролигидан асоссиз равишда маҳрум этилган шахсларни фуқароликка қабул қилиш ёки фуқароликка тиклаш натижасида ва бошқалар

ФУҚАРОЛИКНИНГ ТЎХТАТИЛИШИ

- Рўйхатдан ўтказиш тартибида илтимосномага кўра Ўзбекистон Республикаси фуқаролигидан чиқиш оқибатида (ҳарбий хизматга чақириш ва жиноий жавобгарликка тортиш ҳолларидан ташқари)
- Қасддан ёлғон маълумотлар ва сохта ҳужжатлар тақдим этган шахсларни фуқароликка қабул қилиш тўғрисидаги қарор бекор қилиниши оқибатида
- Бола Ўзбекистон Республикаси фуқароси бўлмаганлар томонидан фарзандликка олинганда; агар ота-оналар, васийлар Ўзбекистон Республикаси фуқаролигидан чиқса, уларнинг болаларининг фуқаролиги ҳам ўзгаради
- Халқаро шартномаларда назарда тутилган асосларга кўра фуқароликни танлаш бўйича (оптация)

ҚОЧОҚЛАР ҲУҚУҚИ.
ҚОЧОҚЛАР ВА КЎЧИРИЛГАН ШАХСЛАР

Қочоқ ҳуқуқи – бирор-бир шахсга муайян бир давлат томонидан сиёсий сабабларга кўра ўзи фуқаро бўлган мамлакатда таъқибдан яшириниш ёки доимий яшаш учун жойи берилиши, шунингдек ушбу шахсни бермаслик.

Қочоқлар – таъқибдан қочиб, миллати, диний эътиқоди, сиёсий эътиқодига кўра, ҳарбий ҳаракатлар ёки бошқа фавқулодда ҳолатлар туфайли ўзлари яшаган мамлакатни тарк этган фуқаролар.

Кўчирилган шахслар – Иккинчи жаҳон уруши даврида гитлерчилар ва уларнинг гумашталари томонидан босиб олинган ҳудудлардан турли ишларда фойдаланиш учун зўрлаб олиб кетилган шахслар.

Мажбурий кўчирилганлар – зўрлик ёки хавф-хатар оқибатида давлат чегараси доирасида доимий яшаш жойини тарк этишга мажбур бўлган шахслар.

8-мавзу. ХАЛҚАРО-ҲУҚУҚИЙ ЖАВОБГАРЛИК

Халқаро-ҳуқуқий жавобгарлик – халқаро ҳуқуқ нормалари ва ўз халқаро мажбуриятларини бузган халқаро ҳуқуқ субъектлари учун бошланадиган юридик оқибатлардир. Айни вақтда у халқаро-ҳуқуқий нормаларга риоя қилишни ва етказилган зарарни қоплашни таъминлашнинг юридик воситаларидан биридир.

Жиноятчиликка қарши кураш ҳар бир давлатнинг ички вазифасига киради. Бироқ халқаро тусдаги жиноятларнинг кўпига нисбатан бошқа давлат ҳудудида беркиниб юрган жиноятчиларни ушлаш, ўғирланган мол-мулкни қайтариш ва бутун халқаро ҳамжамият миқёсида уюшган жиноятчиликка қарши курашда умумий чора-тадбирларни ишлаб чиқиш учун барча давлатларнинг ҳаракатларини мувофиқлаштириш талаб қилинади. Давлатларнинг бир-бирига ҳуқуқий ёрдами ва Интерпол фаолияти бу соҳада муҳим роль ўйнайди.

ХАЛҚАРО-ҲУҚУҚИЙ ЖАВОБГАРЛИК ТУШУНЧАСИ ВА УНИНГ ПАЙДО БЎЛИШ АСОСЛАРИ

Жавобгарлик – халқаро ҳуқуқ субъектининг ўзи томонидан бошқа халқаро ҳуқуқ субъектига ҳуқуқбузарлик натижасида етказган зарарини тугатиш мажбурияти ёки фаолият натижасида етказилган моддий зарарни қоплаш мажбурияти (агар бу халқаро шартномада махсус назарда тутилган бўлса)

Жавобгарлик асослари

ЮРИДИК (НИМА АСОСДА?)

- Давлатлар учун юридик мажбурий хатти-ҳаракат қоидаларини мужассамлаштирган ҳужжатлар йиғиндиси
  - Халқаро шартномалар
  - Халқаро урф-одатлар
  - Халқаро судлар ва ҳакамликларнинг қарорлари
  - Халқаро (ҳукуматлараро) ташкилотларнинг мажбурий қарорлари
  - Давлатларнинг бошқа давлатларга қаратилган бир томонлама халқаро-ҳуқуқий ҳужжатлари, уларнинг қоидалари бу ҳужжатларни чиқарган давлатлар учун юридик мажбурий хатти-ҳаракат қоидаларини белгилайди

ҲАҚИҚАТДА (НИМА УЧУН?)

- Халқаро ҳуқуқбузарликнинг таркиби
  - Ҳуқуқбузарлик объекти
  - Ҳуқуқбузарлик субъекти
  - Объектив томон

ПРОЦЕССУАЛ (ҚАЙСИ ТАРТИБДА?)

- Жавобгарликка тортиш жараёнини тартибга солувчи қоидалар ва нормалар

ДАВЛАТЛАР ЖАВОБГАРЛИГИНИНГ ПАЙДО БЎЛИШ АСОСЛАРИ

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚБУЗАРЛИК

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚБУЗАРЛИК ЭЛЕМЕНТЛАРИ

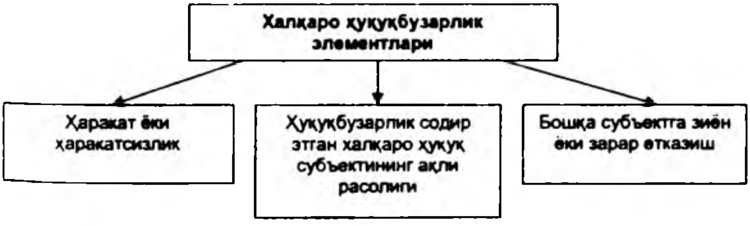

ХАЛҚАРО-ҲУҚУҚИЙ ЖАВОБГАРЛИК ТУРЛАРИ ВА ШАКЛЛАРИ

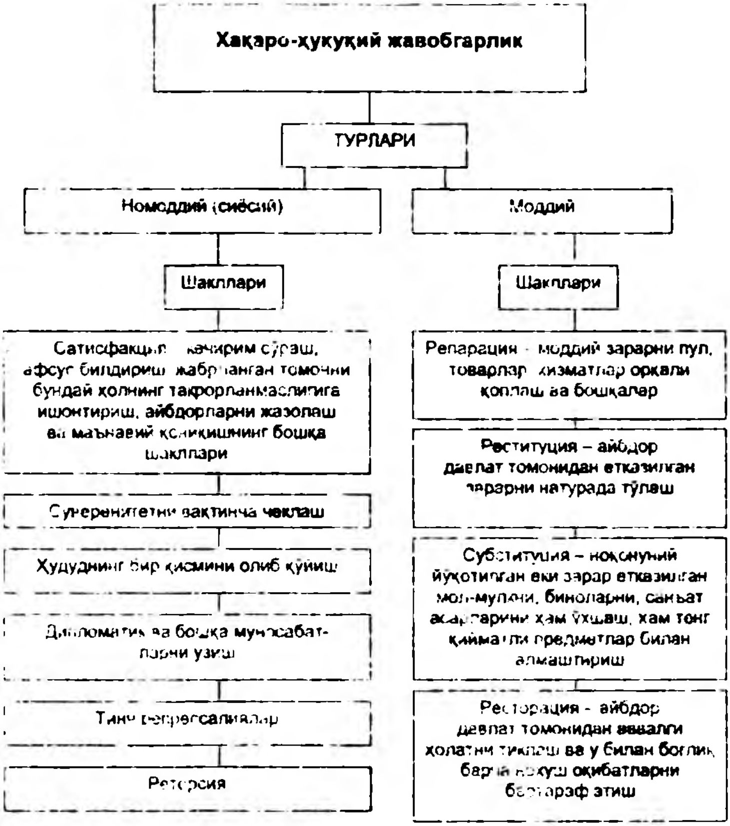

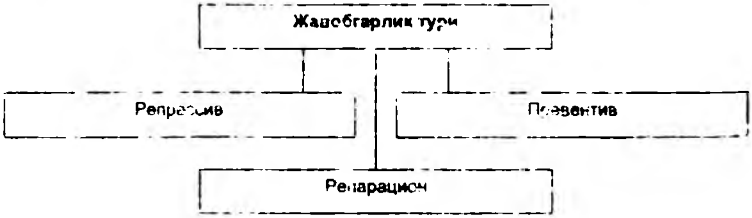

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚДА ЖАВОБГАРЛИК СУБЪЕКТЛАРИ

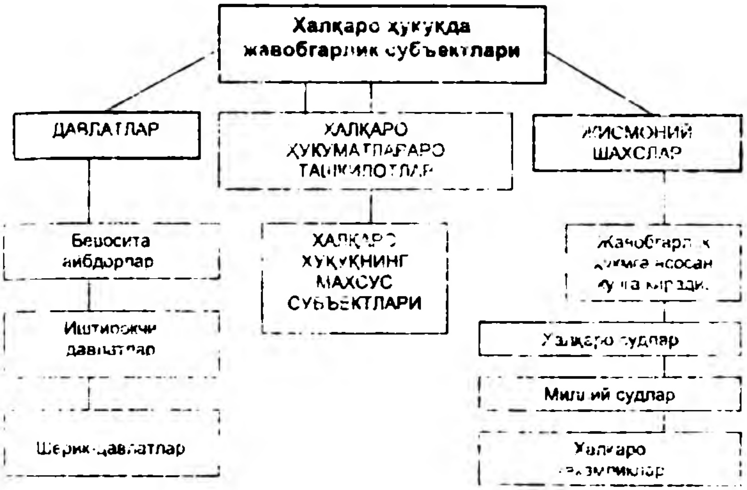

ХАЛҚАРО ТУСДАГИ ЖИНОЯТЛАР

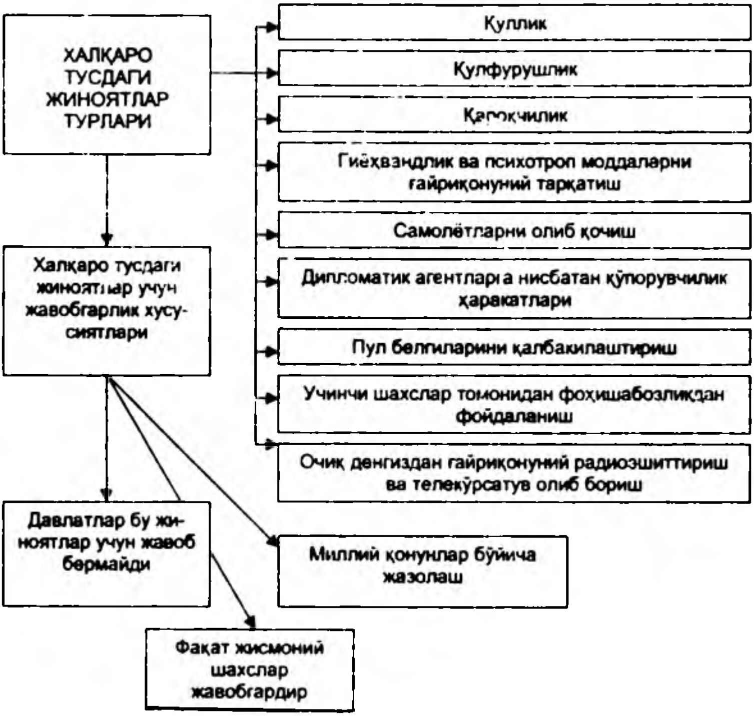

ХАЛҚАРО ЖИНОЯТЛАР

Халқаро жиноятлар

ТИНЧЛИККА ҚАРШИ ЖИНОЯТЛАР

- Агрессив урушни режалаштириш, бошлаш ёки олиб бориш ва бошқалар
- Урушни режалаштиришда, тайёрлаш ёки олиб боришда ҳамкорлик қилиш, бу ҳаракатларни молиявий таъминлаш

ҲАРБИЙ ЖИНОЯТЛАР

- Уруш қонунлари ва удумларини бузиш
- Уруш олиб боришнинг тақиқланган воситалари ва усулларини қўллаш ва бошқалар

ИНСОНИЯТГА ҚАРШИ ЖИНОЯТЛАР

- Қотиллик, азоблаш, сургун ва фуқароларга нисбатан бошқа ҳаракатлар

ИНСОНИЯТНИНГ ХАВФСИЗЛИГИГА ҚАРШИ ЖИНОЯТЛАР

- Ирқчилик
- Апартеид
- Мустампакачилик
- Геноцид ва бошқалар

ТИНЧЛИК ВА ИНСОНИЯТ ХАВФСИЗЛИГИГА ҚАРШИ ЖИНОЯТЛАР КОДЕКСИ ЛОЙИҲАСИ (1991 ЙИЛ)

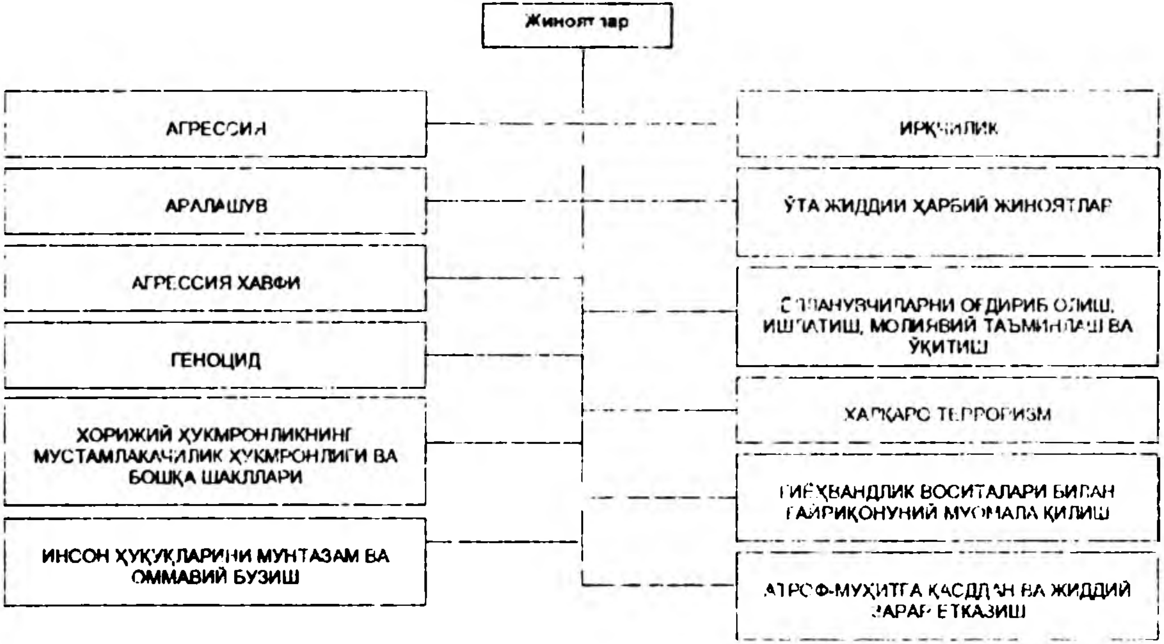

ХАЛҚАРО-ҲУҚУҚИЙ САНКЦИЯЛАРНИНГ ТУРЛАРИ ВА ШАКЛЛАРИ

Санкциялар – халқаро ҳуқуқ субъектлари томонидан ҳуқуқбузарликка жавоб сифатида унинг олдини олиш, бузилган ҳуқуқларни тиклаш ва айбдорнинг жавобгарлигини таъминлаш учун қўлланиладиган мажбурий чора-тадбирлардир

Санкциянинг жавобгарликдан фарқи:

1) санкциялар – жабрланувчининг ҳаракатидир;
2) санкциялар жабрланувчининг ҳуқуқи ҳисобланади;
3) санкциялар жабрланувчининг хоҳишига кўра қўлланилади;
4) бош мақсад – ҳуқуқбузарни жавоб беришга мажбур қилишдир;
5) санкциялар куч, зўравонлик элементларини ўз ичига олади

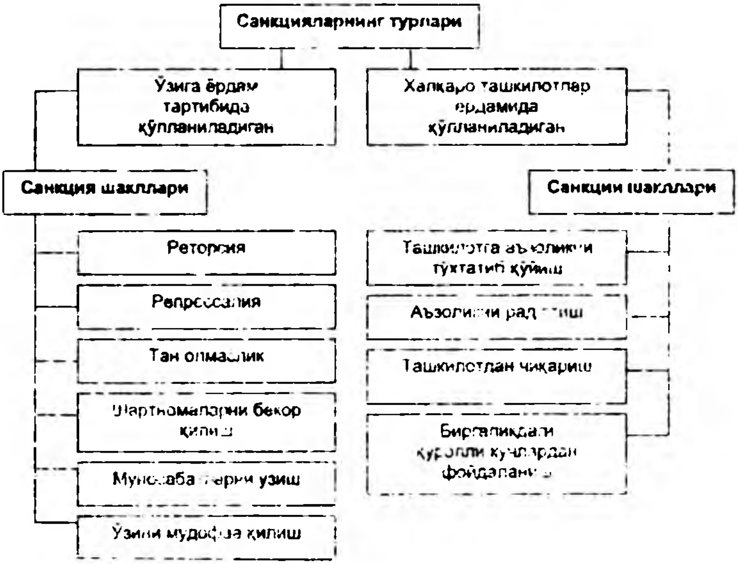

Халқаро шартномалар ҳуқуқи – халқаро ҳуқуқнинг қадимий тармоғи. Халқаро шартномалар ҳуқуқини расмий кодификация қилишга биринчи уриниш Миллатлар Лигаси доирасида амалга оширилди ва бу уриниш 1928 йилда Халқаро шартномалар тўғрисидаги Америкаларaро конвенция имзоланиши билан якунланди. 1969 йилда халқаро шартномалар тўғрисидаги Вена конвенцияси имзоланди, унинг базасида 1986 йили давлатлар ва халқаро ташкилотлар ўртасида халқаро шартномалар ҳуқуқи тўғрисидаги Вена конвенцияси қабул қилинди.

1978 йилдаги шартномаларга нисбатан давлатнинг ҳуқуқий ворисийлиги тўғрисидаги Вена конвенцияси ва 1983 йилда давлат мулкига, давлат архивларига ва давлат қарзларига (ҳали кучга киргани йўқ) нисбатан давлатнинг ҳуқуқий ворисийлиги тўғрисидаги Вена конвенцияси халқаро шартномалар ҳуқуқини келгусида кодификациялашнинг муҳим босқичи бўлди.

Халқаро шартномалар ҳуқуқи – давлатлар ва халқаро ҳуқуқ бошқа субъектларининг халқаро шартномаларини тузиш, уларнинг амал қилиши ва ҳаракатдан тўхташи бўйича муносабатларини тартибга солиб турувчи халқаро ҳуқуқий нормалар йиғиндисидан иборат ҳуқуқ тармоғи.

ХАЛҚАРО ШАРТНОМАНИНГ ТУЗИЛИШИ

ХАЛҚАРО ШАРТНОМАНИНГ ТУРЛАРИ

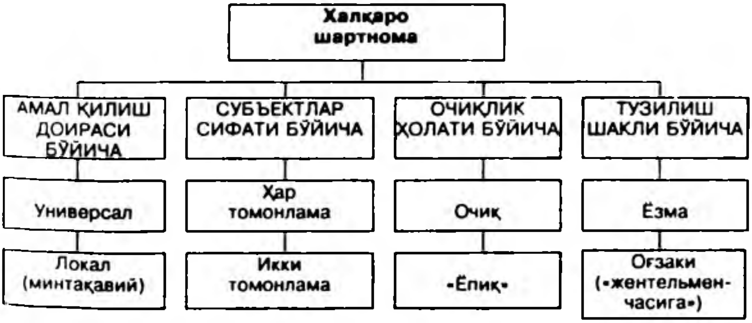

ШАРТНОМАЛАР ВА БИТИМЛАРНИНГ МАЗМУНИ БЎЙИЧА КЛАССИФИКАЦИЯСИ

Шартномалар ва халқаро битимлар

СИЁСИЙ ШАРТНОМА

- ***Иттифоқ шартномалари*** – уларни тузган давлатлар маълум манфаатларини ҳимоя қилиш мақсадида ҳамкорлик қилиш мажбуриятини олган битим
- ***Бетарафлик тўғрисидаги шартномалар*** – давлатлар ўртасидаги шартнома бўлиб, уларга ҳар қандай ҳарбий ҳаракатларда қатнашмаслик ва маълум ҳудудни ҳарбий базага айлантирмаслик мажбуриятини юклайди
- ***Тинчлик шартномалари*** – уруш ҳолатини юридик жиҳатдан тўхтатади ҳамда сиёсий ва бошқа муносабатларни ўрнатади
- ***Ўзаро ёрдам тўғрисида шартномалар*** – иттифоқ шартномаларининг бир кўриниши бўлиб, уларнинг иштирокчилари бир-бирига ўзаро ёрдам курсатишга мажбурдир
- ***Ҳужум қилмаслик тўғрисидаги шартномалар*** бўйича томонлар бир-бирларига ҳам алоҳида, ҳам бошқа давлатлар билан ҳамкорликда ва бошқача тарзда ҳужум қилмаслик мажбуриятини зиммага олади

ИҚТИСОДИЙ ШАРТНОМА

- Савдо шартномалари
- Товар етказиб бериш ва товар айирбошлаш тўғрисидаги битим
- Техник ёрдам кўрсатиш ёки илмий-техник ҳамкорлик тўғрисидаги битим
- Халқаро ҳисоб-китоблар тўғрисидаги битим
- Божхона масалалари бўйича битим
- Икки ҳисса солиқ ундиришнинг олдини олиш бўйича битим
- Инвестицияларни ҳимоя қилиш тўғрисида битим ва бошқалар

МАХСУС МАСАЛАЛАР БЎЙИЧА ШАРТНОМА

- Транспорт соҳасида
- Алоқа соҳасида
- Қишлоқ хўжалиги соҳасида
- Илмий ҳамкорлик масалалари бўйича
- Ҳуқуқий масалалар бўйича
- Маданият соҳасида
- Атроф-муҳитни муҳофаза қилиш соҳасида
- Ҳарбий масалалар бўйича ва бошқалар

ХАЛҚАРО ШАРТНОМА ТУЗИШ ТАРТИБИ

Халқаро шартнома - мазкур битим битта ҳужжатда ёки бир-бири билан ўзаро боғланган бир нечта ҳужжатларда бўлишидан, шунингдек, номланишидан қатъи назар, хорижий давлат (давлатлар) ва (ёки) халқаро ташкилот (ташкилотлар) билан ёзма ёки оғзаки усулда тузилган халқаро битим

- 1. МАТННИ ТАЙЁРЛАШ (КЕЛИШИШ)
  - Музокараларда
  - Анжуманларда
  - Халқаро ташкилот доирасида
- 2. МАТННИ ҚАБУЛ ҚИЛИШ (АЛОҲИДА ОВОЗ БЕРИШ ТАРТИБИ)
  - Бир овоздан
  - Қатнашчиларнинг 2/3 қисми кўплиги билан
  - Консенсус
  - Шартномани маъқуллаш тўғрисидаги резолюция учун овоз бериш (БМТ Бош Ассамблеяси)
  - Халқаро ташкилот анжумани қатнашчиларининг 2/3 қисми кўплиги билан
- 3. МАТННИНГ АСЛ НУСХАГА МОСЛИГИНИ БЕЛГИЛАШ
  - Розилик билдириш
  - Имзолаш
  - Ad referendum имзолаш
  - Матнни анжуманнинг якунловчи ҳужжатига киритиш
  - Халқаро ташкилотнинг шартномани маъқуллаш тўғрисидаги резолюцияси
- 4. ШАРТНОМАНИНГ МАЖБУРИЙЛИГИГА РОЗИЛИКНИ ИФОДАЛАШ
  - Имзолаш
  - Ҳужжатлар (ноталар) алмашиш
  - Ратификация қилиш
  - Тасдиқлаш
  - Қабул қилиш
  - Қўшилиш
  - Томонлар келишган бошқа усуллар

ХАЛҚАРО ШАРТНОМА ТУЗИШНИНГ АСОСИЙ БОСҚИЧЛАРИ

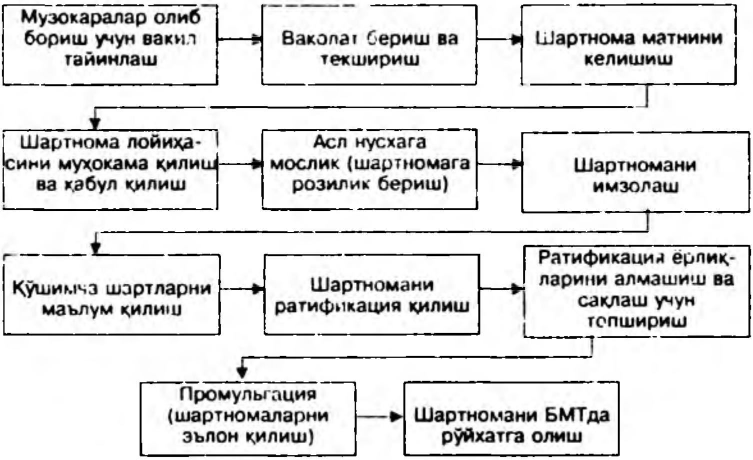

ХАЛҚАРО ШАРТНОМАНИНГ ТУЗИЛИШИ

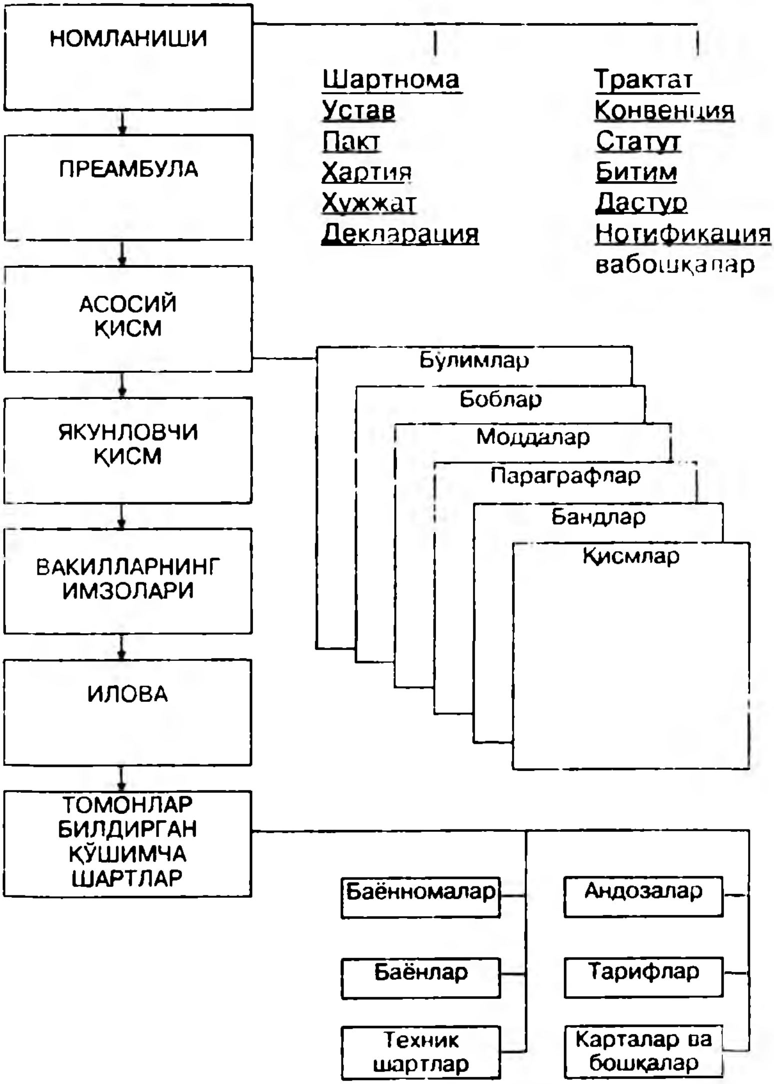

ХАЛҚАРО ШАРТНОМАЛАРНИНГ КУЧГА КИРИШИ

ШАРТНОМАЛАР КУЧГА КИРАДИ

- Имзоланган вақтдан бошлаб
- Қабул қилинган, тасдиқланган, шартномага қўшилган, шартномаларни ташкил қилган ҳужжатлар алмашилган вақтдан бошлаб
- Ратификация қилинган вақтдан бошлаб
- Ратификация ёрлиқлари алмашилган вақтдан бошлаб
- Ратификация қилингандан, ратификация ёрлиқлари алмашилгандан сўнг маълум муддат ўтгандан сўнг
- Маълум микдордаги ратификация ёрлиқлари, қўшилганлик тўғрисидаги ҳужжатлар сақлаш учун топширилган вақтдан бошлаб
- Шартномада белгиланган муддатдан
- Шартномада кўрсатилган шароит вужудга келган вақтдан бошлаб

ШАРТНОМАЛАРНИНГ АМАЛ ҚИЛМАСЛИГИ АСОСЛАРИ ВА ОҚИБАТЛАРИ

(1969 йилдаги халқаро шартномалар ҳуқуқи тўғрисидаги Вена конвенцияси бўйича)

Шартномалар амал қилишининг презумпцияси халқаро ҳуқуқдаги асосий презумпциялардан биридир.

Амал қилмаслиги асоси – шартнома ўз кучини йўқотишга (юридик кучга эга бўлмайдиган) олиб келган вазият.

Амал қилмаслиги оқибати – шартнома амал қилмайдиган ҳолда келиб чиқадиган натижалар.

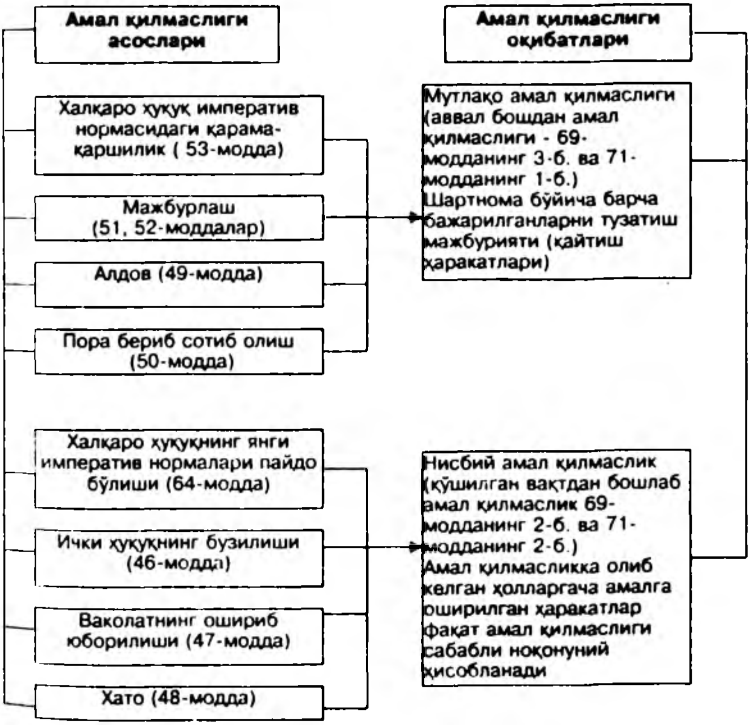

ХАЛҚАРО ШАРТНОМАЛАРНИНГ АМАЛ ҚИЛИШИ ВА АМАЛ ҚИЛМАСЛИГИ ШАРТЛАРИ

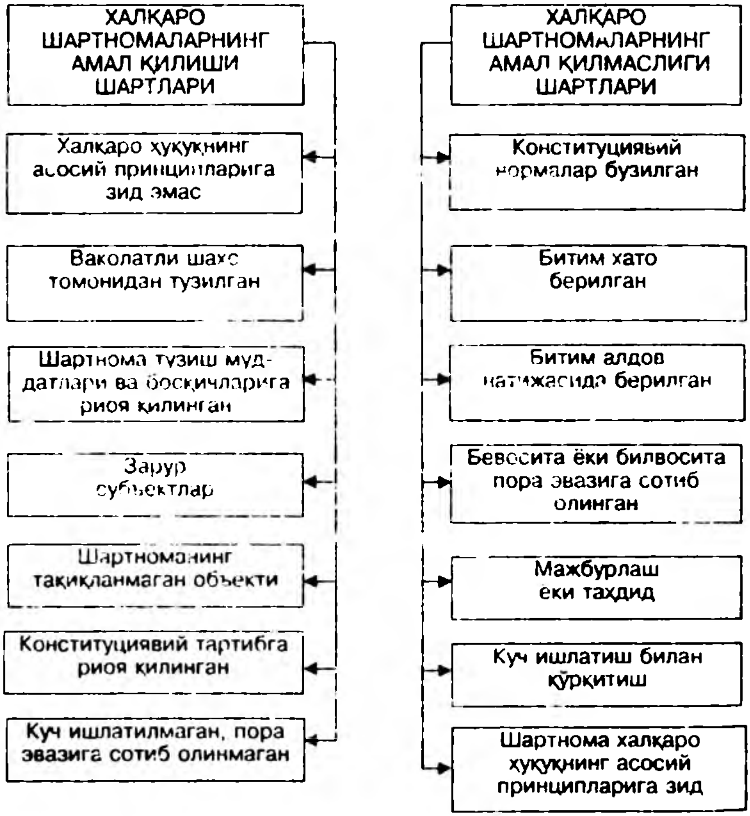

ХАЛҚАРО ШАРТНОМАЛАРНИНГ ТЎХТАТИЛИШИ АСОСЛАРИ

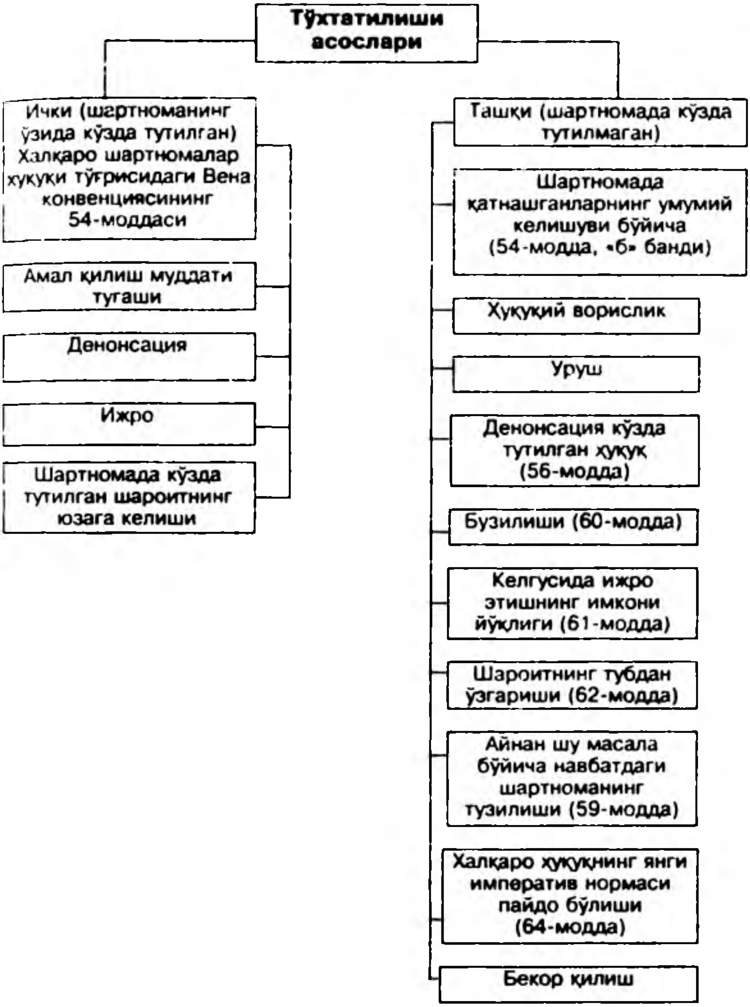

ШАРТНОМАЛАРНИНГ АМАЛ ҚИЛИШ МУДДАТЛАРИ ВА УЛАРНИНГ ТЎХТАТИЛИШИ ШАРТЛАРИ

ШАРТНОМАЛАРНИНГ КУЧГА КИРИШИ

- Имзо чекилган вақтдан бошлаб
- Белгиланган муддат(сана)дан бошлаб
- Ратификация ёрлиғининг белгиланган куни етиб келиши билан
- Ратификация қилинган вақтдан бошлаб
- Ноталар алмашилган вақтдан бошлаб

ШАРТНОМАЛАРНИНГ АМАЛ ҚИЛИШ МУДДАТЛАРИ

- Шошилинч
- Унчалик шошилинч бўлмаган
- Муайян-шошилинч

ШАРТНОМАЛАРНИНГ ТЎХТАТИЛИШИ ШАРТЛАРИ

- Амал қилиш муддатининг ўтиши
- Шартноманинг ижро этилиши
- Денонсация
- Бекор қилиш
- Бекор қилиш шартларининг келиб чиқиши
- Субъектнинг ўз фаолиятини тўхтатиши
- Қатнашувчилар сонининг керагидан кам бўлиши
- Янги императив нормаларнинг пайдо бўлиши
- Ҳолатнинг тубдан ўзгариши
- Амал қилишининг тўхтатилиши

Халқаро ҳуқуқда унда қатнашиши ёки қатнашмаслигидан қатъи назар, барча давлатларнинг бажариши шарт бўлган шартномалар мавжуд (масалан, БМТ Устави, кемаларнинг ифлосланишини бартараф этишга оид 1978 йилги Конвенция)

РАТИФИКАЦИЯ ҚИЛИШ КЕРАК БЎЛГАН ХАЛҚАРО ШАРТНОМАЛАР

Ўзбекистон Республикасида халқаро шартномаларни Олий Мажлис ратификация қилади. Халқаро шартномаларнинг ратификация (ва денонсация) қилинганлиги тўғрисидаги Қонунлар Президент томонидан имзоланади ва эълон қилинади

РАТИФИКАЦИЯ ҚИЛИНИШИ ШАРТ БЎЛГАН ХАЛҚАРО ШАРТНОМАЛАР

«Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномалар тўғрисида»ги Қонуни бўйича

- Ижро этилиши амалдагисини ўзгартиришни ёки янги қонун қабул қилишни талаб қиладиган ҳамда қонунда назарда тутилганидан ташқари бошқачароқ қоидаларини ўрнатувчи
- Предмети инсонинг асосий ҳуқуқ ва эркинликлари ҳисобланадиган
- Ўзбекистоннинг бошқа давлатлар билан ҳуқуқий чегара орқали ажратилганлиги тўғрисида
- Давлатлараро муносабат асослари тўғрисида
- Ўзбекистоннинг мудофаа қудратига тааллуқли масалалар бўйича, қуролсизланиш ёки қурол-яроғлар устидан халқаро назоратни, халқаро тинчлик ва хавфсизликни таъминлаш, тинчлик шартномалари ва коллектив хавфсизлик тўғрисидаги шартномалар масаласи бўйича
- Ўзбекистоннинг халқаро иттифоқларда, халқаро ташкилотларда, агар бундай шартномалар Ўзбекистоннинг суверен ҳуқуқини қисман беришни ёки амалга оширишни кўзда тутганда ёки улар органларининг қарорлари Ўзбекистон учун юридик томондан мажбурийлигини белгилаганда иштироки
- Томонларнинг кейинчалик ратификация қилиш тўғрисида келишиб олишлари якуни жараёнида

Халқаро шартномалар ҳуқуқи тўғрисида 1969 йилги Вена конвенцияси бўйича

- Агар бу шартноманинг ўзида назарда тутилган бўлса
- Агар бу давлат вакилининг ваколатидан келиб чиқадиган бўлса
- Агар бу тўғрисида давлатлар музокара вақтида келишиб олмаган бўлсалар
- Агар шартнома ратификация қилиш шароитида имзоланган бўлса

Дипломатик ва консуллик ҳуқуқи – дипломатик вакиллар фаолиятини ташкил этиш, дипломатлар ва консулларни тайинлаш ва чақириб олиш, уларнинг вазифаларини ва имтиёзларини белгилаш қоидаларини тартибга солишга оид ҳуқуқий нормалар йиғиндисидан иборат халқаро ҳуқуқнинг энг қадимий тармоқларидан бири.

Ҳуқуқнинг бу тармоғи ҳозирги замон дипломатик ва консуллик ҳуқуқларининг асосий нормалари кодификация қилинган 1961 йилги дипломатик алоқалар ва 1963 йилги консуллик алоқалари тўғрисидаги муҳим Вена конвенцияларига асосланади.

Бу конвенциялардан ташқари бошқалари ҳам бор.

Улар:

Давлатнинг халқаро ташкилотлар билан универсал характердаги муносабатларида ваколатхоналар тўғрисида 1975 йилги Вена конвенцияси.

Имтиёзлар ва дахлсизлик (иммунитет) тўғрисидаги 1946 йилги БМТ конвенцияси.

Ихтисослаштирилган муассасаларнинг имтиёзлари ва дахлсизликлари тўғрисидаги 1947 йилги БМТ конвенцияси.

Давлатлараро иқтисодий ташкилотларнинг ҳуқуқий мақоми, имтиёзлари ва дахлсизликлари тўғрисидаги 1980 йилги конвенция.

Халқаро муносабатлар тажрибасига кўра халқаро ҳимоядан фойдаланувчи, жумладан, дипломатик агентларга қарши жиноятларнинг олдини олиш ва жазолаш тўғрисидаги 1973 йилги конвенция ва бошқалардир.

Халқаро алоқалар амалиётида халқаро урф-одатлар катта роль ўйнайди.

ТАШҚИ АЛОҚАЛАР ҲУҚУҚИ

Ташқи алоқалар ҳуқуқи – давлатлараро расмий муносабатларни ўрнатиш ва амалга ошириш қоидаларини тартибга солувчи халқаро нормалар тизимидан иборат ҳозирги замон халқаро ҳуқуқ тармоғи

ИНСТИТУТЛАР

- Дипломатик ҳуқуқ
- Консуллик ҳуқуқи
- Давлатларнинг халқаро ташкилотлар ҳузуридаги ваколатхоналари институтлари
- Махсус комиссиялар ҳуқуқи (ad hoc миссияси)
- Халқаро ташкилотларнинг дипломатик ҳуқуқи
- Савдо ваколатхоналари институти

МАНБАЛАР

- Дипломатик алоқалар тўғрисида 1961 йилги Вена конвенцияси
- Консуллик алоқалари тўғрисида 1963 йилги Вена конвенцияси
- Икки томонлама консуллик конвенциялари
- Давлатларнинг халқаро ташкилотлар билан универсал характердаги муносабатларида ваколатхоналари тўғрисида 1975 йилги Вена конвенцияси
- Махсус миссиялар тўғрисидаги 1969 йил конвенцияси
- Ташриф буюриладиган давлат билан ташкилотнинг ҳуқуқий лаёқати, имтиёзлари ва дахлсизликлари тўғрисидаги битим
- Икки томонлама битим

ДИПЛОМАТИК ВАКОЛАТХОНАЛАРНИНГ АСОСИЙ ФУНКЦИЯЛАРИ

ДИПЛОМАТИК ВАКОЛАТХОНА БОШЛИҒИНИНГ ТАЙИНЛАНИШИ ВА ФАОЛИЯТИНИНГ ТЎХТАТИЛИШИ

ДИПЛОМАТИК ВАКОЛАТХОНА ТУЗИЛИШИ

- **Дипломатик ваколатхона бошлиғи**
  - Дипломатик ваколатхона ходимлари
    - Дипломатик
    - Маъмурий-техник
    - Хизмат кўрсатувчи

ДИПЛОМАТИК ВАКИЛЛАРНИНГ КЛАССИ ВА ДАРАЖАСИ

- ДИПЛОМАТИК ВАКИЛЛАР РАҲБАРЛАРИ КЛАССИ
  - Давлат раҳбарлари ҳузурида аккредитация қилинган элчилар ва нунцийлар класслари
  - Давлат раҳбарлари ҳузурида аккредитация қилинган вакиллар ва интернунцийлар класслари
  - Ташқи ишлар вазирлигида аккредитация қилинган ишончли вакиллар класслари
- ДИПЛОМАТИК ДАРАЖАЛАР
  - Элчи
  - Вакил
  - Маслаҳатчи
  - Котиб (биринчи, иккинчи, учинчи)
  - Дипломатик атташе
- ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ДИПЛОМАТЛАР ДАРАЖАЛАРИ
  - Фавқулодда ва мухтор элчи
  - 1-классдаги фавқулодда ва мухтор элчи
  - 2-классдаги фавқулодда ва мухтор вакил
  - 1-класс маслаҳатчи
  - 2-класс маслаҳатчи
  - 1-класс биринчи котиб
  - 2-класс иккинчи котиб
  - 1-класс иккинчи котиб
  - 2-класс иккинчи котиб
  - Учинчи котиб
  - Дипломатик атташе

ДИПЛОМАТИК ВАКИЛ МИССИЯСИ ТУГАЙДИГАН ҲОЛАТЛАР

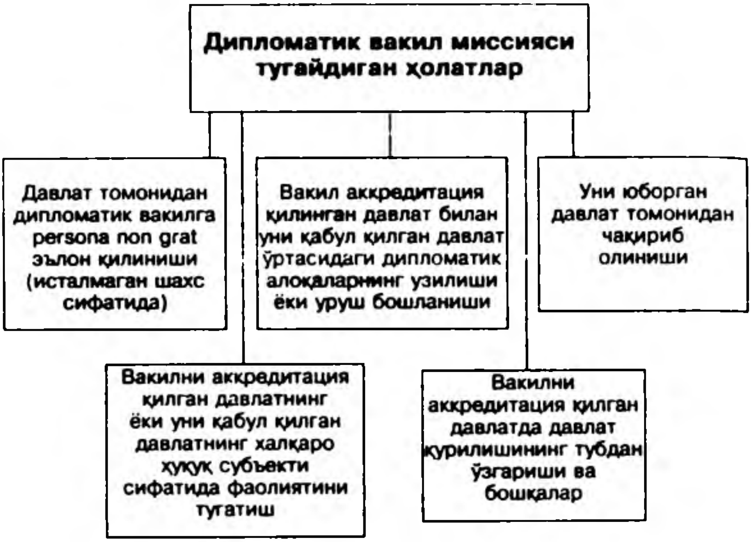

ДАВЛАТЛАРНИНГ ТАШҚИ АЛОҚАЛАР ОРГАНЛАРИ